

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี)
ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2545

COMPARE FACTOR'S AFFECTING LEARNING ACHIEVEMENT OF FIRST AND
SECOND YEAR STUDENT'S OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY-PLANT
PRODUCTION OF THE DEPARTMENT OF AGRICULTURAL EDUCATION
THE FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION, KING MONGKUT'S INSTITUTE
OF TECHNOLOGY LADKRABANG, ACADEMIC YEAR 2002

โดย

นายสำเร็จ ล้อมกลาง

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช
ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ ฯ
ปีการศึกษา 2545

เลขหน.
เลขทะเบียน 49800
วัน, เดือน, ปี 31 ส.ค. 2547

.b.....
.i.....

11/11/04 4291

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ

ปีการศึกษา 2545

ชื่อเรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร – การผลิตพืช ภาค วิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545

Compare Factor's Affecting Learning Achievement of First and Second Year Student's of Agricultural Technology – Plant Production of The Department of Agricultural Education The Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Academic Year 2002

ชื่อ-สกุล นายสำเริง ล้อมกลาง

สาขาวิชา เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช

ภาควิชา ครุศาสตร์เกษตร

คณะ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ศราวุธ อินทรเทศ

บทคัดย่อ

จากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานของนักศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 ประชากร คือ นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2545 จำนวน 50 คน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชา
 วิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม ระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) เป็นนักศึกษาชาย
 และหญิงจำนวนเท่ากัน นักศึกษาส่วนมากมีอายุระหว่าง 20 - 22 ปี กำลังศึกษาสาขาวิชา
 เทคโนโลยีการเกษตร - การผลิตพืชชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.00 - 3.49 นัก
 ศึกษาส่วนมากจบการศึกษาจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นักศึกษาส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บิดา-มารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันและประกอบอาชีพ เกษตร
 กรรม นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานและพักอยู่หอพักเอกชน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านตัว
 ผู้เรียน พบว่า โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นเท่า
 กัน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านกลุ่ม
 เพื่อน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ด้านครู
 ผู้สอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านสื่อการ
 สอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านหลัก
 สูตรการเรียนการสอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษา
 ชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้าน
 เศรษฐกิจ การเงิน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านสังคม
 และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านผู้วิงษ์ขอขอบคุณท่าน อาจารย์ศราวุธ อินทรเทศ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้ให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้ และนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 1 และ 2 ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ที่มีส่วนช่วยให้การทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ ผู้จัดทำปัญหาพิเศษขอขอบคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอคุณงามความดีทั้งหมดนี้ที่ได้เพียรพยายามในการทำปัญหาพิเศษเล่มนี้ผู้จัดทำขอมอบให้แด่ บิดา-มารดา อาจารย์ทุกท่าน รวมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ในการทำปัญหาพิเศษเรื่องนี้ได้สำเร็จลงด้วยดี

นายสำเริง ล้อมกลาง

มีนาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อปัญหาพิเศษ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตของปัญหา.....	3
1.4 นิยามศัพท์.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 วัตถุประสงค์และหลักสูตรของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.....	5
2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	7
2.3 จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องทางการเรียน.....	9
2.4 องค์ประกอบในการเรียนการสอน.....	15
2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	20
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	35
3.1 ประชากร.....	35
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
3.2.2 วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถามและ	
ลักษณะของแบบสอบถาม.....	35
3.2.3 วิธีการดำเนินการส่งแบบสอบถาม.....	36
3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล.....	38
4.1 ผลการวิจัย.....	38
4.2 วิจารณ์.....	47
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	50
5.1 สรุป.....	50
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	51
บรรณานุกรม.....	53
ภาคผนวก.....	55

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	38
2	เปรียบเทียบปัจจัยด้านตัวผู้เรียน.....	41
3	เปรียบเทียบปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน.....	42
4	เปรียบเทียบปัจจัยด้านครูผู้สอน.....	43
5	เปรียบเทียบปัจจัยด้านสื่อการสอน.....	44
6	เปรียบเทียบปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอน.....	45
7	เปรียบเทียบปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเงิน.....	46
8	เปรียบเทียบปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม.....	47

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับคนทั่วไป เพราะการศึกษาเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณภาพของประชากรในประเทศนั้นพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาจะประสบผลสำเร็จนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างมาเกี่ยวข้อง เช่น ตัวผู้เรียน กลุ่มเพื่อน ครูผู้สอน สื่อการสอน หลักสูตรการเรียนการสอน เศรษฐกิจ การเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อมซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษา

ตัวผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพราะถ้าหากผู้เรียนไม่ใฝ่ที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกจากการเรียนในห้องแล้ว ต่อให้สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้างหรือสิ่งที่มาตอบสนองมาก เพียงใดก็ไม่เกิดผล ฉะนั้นในการเรียนการสอนให้ประสบผลสัมฤทธิ์นั้น สิ่งแรกที่สำคัญก็คือตัวผู้เรียนเองก็ต้องพยายามศึกษาหาความรู้ได้อย่างสม่ำเสมอ (วิจิตร ศรีสอาน, 2532 : 170-175) นอกจากตัวผู้เรียนแล้วกลุ่มเพื่อนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับการเรียนของผู้เรียนให้ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะหากคบเพื่อนไปแล้วเพื่อนที่ตนเองคบนั้นพาหลงไปในสิ่งที่ผิดไม่สนใจการเรียนอาจทำให้เสียการเรียน เพราะการคบเพื่อนนั้นอาจทำให้การเรียนเพิ่มขึ้น หรือลดลงหรือไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เลยก็ได้ (วิจิตร ศรีสอาน และคณะ, 2532 : 176 - 186) ครูผู้สอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพราะครูผู้สอนเป็นผู้ที่เสริมแรงให้กับผู้เรียนขณะที่ทำการสอนอีกทั้งเป็นคนช่วยให้บรรยากาศในการเรียนน่าเรียนและ ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจที่จะเรียน และทำให้ผู้เรียนรักการเรียนและสนใจในการเรียนวิชาด้วย (วิจิตร ศรีสอาน, 2532 : 187-196) สื่อการสอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญไปไม่น้อยกว่าตัวผู้เรียนกลุ่มเพื่อน หรือผู้สอนเองเพราะสื่อการสอนที่ครูผู้สอนนำมาใช้ประกอบการสอนก็ต้องเป็นสื่อที่น่าสนใจ และต้องทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และที่สำคัญสื่อการสอนจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนรักการเรียนด้วยสื่อการสอนควรเป็นของจริง หรือใกล้เคียงกับของจริงมากที่สุด จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ไชยยศ สุวรรณ, 2526 : 4-15) หลักสูตรมาใช้ประกอบการสอนก็ต้องเป็นสื่อที่น่าสนใจและต้องทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและที่สำคัญสื่อการสอน

จะช่วยดึงดูความสนใจของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนรักเรียนด้วยสื่อการสอนควรเป็นของจริง หรือ การเรียนการสอนมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากอีกปัจจัยหนึ่ง เพราะนักเรียนที่เข้ามา เรียนในระดับอุดมศึกษามาจากต่างสถาบันต่างครอบครัว ซึ่งพื้นฐานการศึกษาก็ย่อมแตกต่างกัน เพราะฉะนั้น ครูผู้สอนหรือผู้บริหารหลักสูตรก็ควรจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย ซึ่งจะ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้ได้เร็ว และสนใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 917 – 966) เศรษฐกิจและการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหรือการทำธุรกิจ อย่างใดอย่างหนึ่ง เศรษฐกิจอาจประสบผลสำเร็จก็ได้ การเรียนก็เหมือนกันถ้าหากผู้เรียนมีปัญหา ด้านการเงินพ่อแม่ต้องไปหยิบยืมเงินคนอื่นมาให้หรือเขาต้องไปรับจ้างงานทำจึงไม่มีเวลา ดู หนังสือหรือเวลาเรียนอาจ ไม่เพียงพอก็ได้ ซึ่งอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียน ไม่ประสบผล สำเร็จสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ได้ (วิจิตร ศรีสอาน, 2532 : 201 – 202) สังคมและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ถ้าหากสภาพแวดล้อมของสังคมลูกสอนให้เขาออกมาเป็นคนที่เห็นแก่ตัว ไม่มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก็เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เขาอยู่ในสังคม ในการเรียนการร่วมห้องของเพื่อนได้อย่างมี ความสุขและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนก็สำคัญ รวมทั้งสภาพของห้องเรียน การจัดห้องเรียน การควบคุมชั้นเรียนของครูผู้สอนรวมทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนอยู่ ใกล้กับสิ่งแวดล้อมของชุมชน ถ้าหากอยู่ใกล้ชุมชนมากเกินไปก็อาจทำให้ผู้เรียนไม่มีจิตใจที่จะ เรียน เพราะเมื่อเวลาคนเดินผ่านไปผ่านมาหรือการส่งเสียงดังจากการจัดงานต่าง ๆ ก็อาจทำให้ ผู้เรียนสนใจสภาพเหตุการณ์ภายนอกห้องเรียนมากกว่าภายในห้องเรียน และก็อาจให้ผู้เรียนไม่มี สมาธิเรียน และไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ (วิจิตร ศรีสอาน และคณะ, 2532 : 205–207) สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ ผลิตบัณฑิต ระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ผลิตบุคคลากรครูอาชีวศึกษา เกษตร เพื่อเป็นคณาจารย์สอนวิชาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียนมัธยม และวิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยี (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 2541 : 1) นักศึกษาเหล่านี้มาจากพื้นฐานที่แตกต่างกัน เช่น ฐานะครอบครัวที่แตกต่างกัน พื้นฐานการศึกษาที่ไม่เหมือนกัน บางคนจบการศึกษามาจาก วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี บางคนจบการศึกษามาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งพื้นฐาน เหล่านี้ทำให้คนแต่ละคนเมื่อเข้ามาศึกษาต่อในภาควิชาครุศาสตร์เกษตร บางคนก็ประสบปัญหา การเรียน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาลดลงซึ่งปัญหาที่ประสบเกิดจากปัจจัยหลายอย่างมา เกี่ยวข้องซึ่งได้กล่าวมาข้างต้น และหากได้มีการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษาแล้วก็สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนของนักศึกษาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้อง การศึกษา เรื่องเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์-

เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545

1.3 ขอบเขตของปัญหา

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ประชากร คือ นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 จำนวน 50 คน ดังนี้

1. นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1	24	คน
2. นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 2	26	คน

โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้าน

1. ตัวผู้เรียน
2. กลุ่มเพื่อน
3. ครูผู้สอน
4. สื่อการสอน
5. หลักสูตรการเรียนการสอน

6. เศรษฐกิจ การเงิน

7. สังคม และสิ่งแวดล้อม

1.4 นิยามศัพท์

“ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา

“นักศึกษา” หมายถึง นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร–การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545

“อิทธิพล” หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางทำให้เกิดการตัดสินใจของนักศึกษา

“ปัจจัย” หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนให้นักเรียนพิจารณาและตัดสินใจ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสพผลสัมฤทธิ์ ในการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร–การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการวิจัย ดังนี้

- 2.1 วัตถุประสงค์และหลักสูตรของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม (ต่อเนื่อง 2 ปี)
- 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องทางการเรียน
- 2.4 องค์ประกอบในการเรียนการสอน
- 2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 วัตถุประสงค์และหลักสูตรของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม (ต่อเนื่อง 2 ปี)

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม (2541 : 2) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมไว้ 3 ประการ คือ

1. จัดการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาทุกคนในสถาบันและจัดการศึกษาวิชาชีพครู ตามหลักสูตรของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
2. ผลิตบุคลากรด้านการบริหารอาชีวศึกษาและครูอาชีวศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก เพื่อเป็นผู้บริหารงานอาชีวศึกษา และคณาจารย์สอนวิชาชีพและเทคโนโลยีในโรงเรียนมัธยม วิทยาลัยเทคนิคและอาชีวศึกษาต่าง ๆ
3. ให้บริหารงานวิชาการในสาขาวิชาต่างๆที่มีการเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม แก่อาจารย์ นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและการบริหารชุมชน

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม (2541 : 68) หลักสูตรอุตสาหกรรมบัณฑิต ต่อเนื่อง 2 ปี รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน ศิลปอุตสาหกรรม วิศวกรรมโทรคมนาคม อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการวัดคุมทางอุตสาหกรรม เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตสัตว์ อุตสาหกรรมเกษตร หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต หลักสูตรต่อเนื่อง มีระบบหน่วยกิตแบบทวิภาค ใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี ให้นักศึกษาได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ทั้งศึกษาทั่วไปและวิชาชีพ หลักสูตรได้ปรับปรุงใหม่ เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2537 เป็นต้นไป โดยการจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2532 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536

องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาต่างๆ ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความรอบรู้กว้างขวาง มีความเข้าใจธรรมชาติของตนเองและผู้อื่น และสังคม สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้อย่างดี มีคุณธรรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้

2. หมวดวิชาชีพเฉพาะ แบ่งเป็นวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาชีพเฉพาะ

- กลุ่มวิชาชีพครู เป็นวิชาของการเป็นครูที่ให้ความรู้อย่างกว้างขวางและให้ความคิดลึกซึ้งทางการศึกษา เข้าใจสภาพแวดล้อม สามารถไตร่ตรองแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความภูมิใจและศรัทธาต่อวิชาชีพ ประกอบอาชีพอย่างมีคุณธรรม ประกอบวิชาภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติทางการศึกษาและพฤติกรรมการสอน เพื่อให้นักศึกษามีความรู้หลักวิชาชีพครู และมีประสบการณ์การสอนอย่างเพียงพอที่จะเป็นครู อย่างมีประสิทธิภาพนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิตทุกสาขาวิชา ต้องเรียนวิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

- กลุ่มวิชาชีพเฉพาะ เพื่อจัดให้นักศึกษาซึ่งได้เรียนวิชาชีพนั้นมาแล้วในระดับปวส. ได้มีโอกาสได้เรียนเนื้อหาวิชาชีพเฉพาะชั้นสูงและลึกซึ้ง เพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวางในสาขาวิชาชีพนั้น

3. หมวดวิชาเลือกเสรี เปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาใดก็ได้ที่สนใจและวิชานั้น ๆ มีเปิดสอนในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมหรือคณะอื่น ๆ ในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลผลิตทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาไว้ ดังนี้

ประกิจ รัตนสุวรรณ (2525 : 200) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถของบุคคลว่าเรียนรู้ได้เท่าไร

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 30-31) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นพฤติกรรม หรือความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นลักษณะของผู้เรียนที่พัฒนาออกมาขึ้นจากการฝึกอบรมสั่งสอน โดยตรงและพฤติกรรมนั้นได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

อารมณี เพชรชื่น (2527 : 46) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งที่สถานที่เรียน ที่บ้านและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถทางสมอง ความรู้สึก ค่านิยม จริยธรรมต่างๆ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529 : 29) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าหมายถึงคุณลักษณะที่รวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนหรือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพทางสมอง จุดมุ่งหมายการวัดผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของสมรรถภาพสมองของบุคคลว่า เรียนรู้อะไรบ้าง มีความสามารถระดับใด มากน้อยเท่าใด

เดโช สวานานนท์ (2512 : 3) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม จากการลงแรงเพื่อมุ่งในจุดหมายปลายทางที่ต้องการ หรืออาจจะหมายถึงระดับของความสำเร็จที่ได้รับแต่ละด้าน โดยเฉพาะ หรือระดับความสำเร็จที่ได้รับโดยทั่วไปก็ได้ เช่น เด็กคนหนึ่งพยายามท่องบทกลอนหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง เขาจำได้มากน้อยเท่าไร ก็เรียกว่าเขามีความสัมฤทธิ์ในการท่องจำบทกลอนนั้นมากน้อยเพียงนั้น

ความสัมฤทธิ์นี้อาจทดสอบได้ แบบทดสอบความสัมฤทธิ์ (Achievement Test) นั้น โดยทั่ว ๆ ไปก็คือ แบบทดสอบที่ใช้วัดผลการเรียนที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่นในการสอบซ่อม การสอบกลางปี การสอบประจำเดือน หรือประจำปี เป็นต้น แบบทดสอบความสัมฤทธิ์มาตรฐานของแต่ละวิชาที่พอหาได้ เช่น แบบทดสอบความสัมฤทธิ์ในด้านภาษา ที่ A.U.A. ใช้กันอยู่ เป็นต้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2515 : 4) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าหมายถึง

1. ความรู้ที่ได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้น โดยการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนตามปกติพิจารณาจากคะแนนผลสอบหรือผลงานที่ครูกำหนดให้ทำหรือทั้งสองอย่าง
2. ผลหรือผลงานที่นักเรียนได้จากวิชาสามัญ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ซึ่งตรงกันข้ามกับทักษะที่ได้จากวิชาการฝีมือและวิชาพลศึกษา

ทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบ (1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึงความรู้หรือชอบในการสอน หรือทั้งสองอย่างรวมกัน

Meily (อ้างใน ศรีบุญญา เมฆแก้ว, 2536 : 51) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนที่อาศัยความสามารถเฉพาะบุคคล โดยตัวที่ชี้บ่งถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่น การสังเกต การตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปของระดับคะแนนที่ได้จากโรงเรียน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจได้ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

นอกจากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ศิริพร ดีสุขแสง (2529 : 11) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลลัพธ์ทางการศึกษาเป็นผลที่เกิดเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ขององค์ประกอบต่างๆ ของกระบวนการผลิตในระบบการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิต ผลผลิต และมีบริบท ทั้งนี้ในการแปลผลจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นในการอธิบายความเฉพาะการ 4 ด้านคือ หลักสูตร และเนื้อหาวิชา ตัวผู้เรียนและการเรียน ตัวครูและการสอน และสภาพแวดล้อม

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ และความสามารถของบุคคลที่พัฒนาการดีขึ้น อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกอบรม ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถทางสมอง ความรู้ ทักษะ ความรู้สึก ค่านิยมต่างๆ ความสัมฤทธิ์ผล

นี้อาจทดสอบได้ด้วยบททดสอบวัดผลการเรียนที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น ในการสอบซ่อม การสอบกลางปี การสอบประจำเดือน หรือประจำปี เป็นต้น

ในการจัดการศึกษานั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดตัวหนึ่ง ที่บ่งบอกความมีคุณภาพหรือผลสำเร็จในการจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้นๆ (กมล สุดประเสริฐ. 2520 : 32-35 , พรธณี ช เจนจิต.2522 : 137-138) และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ล้วนต้องการให้การจัดการศึกษาของตนประสบผลสำเร็จด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นจึงมักจะเข้าไปพิจารณาหรือศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนบ้าง เพื่อจะเข้าไปบริหารจัดการกับปัจจัยนั้นๆ ให้เกิดผลในทางบวกต่อไป

2.3 จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องทางด้านการเรียน

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 31 – 33) ได้แยกอิทธิพลที่มีผลต่อการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ ผู้เรียน บทเรียน และวิธีเรียน

ผู้เรียน

1. วุฒิภาวะ เป็นการเจริญเติบโตตามลำดับขั้น ได้แก่ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ทางสังคม ทางร่างกาย เป็นต้น

2. ความสามารถ หมายถึง ความสามารถที่จะเรียนรู้ เช่น เด็กที่มีความพร้อมในการอ่าน ความสามารถอาจวัดได้จากแบบสอบถาม

3. ความสนใจ เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดกิจกรรมช่วยให้กิจกรรมนั้นมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ความสนใจเกิดจากความถนัดในตัวผู้เรียนเอง หรือ ผู้มีวิธีการหรือของเล่น ความอยากเรียนเป็นแรงจูงใจที่ทำให้คนเราเรียนได้

4. ประสบการณ์ ได้แก่ ผู้เรียนได้เกิดความรู้ในเรื่องนั้นมากน้อยเพียงไร ถ้ามีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็มีผลต่อการเรียนในอีกเรื่องหนึ่งเป็นความรู้เดิมนั้นเอง เช่น ความสามารถในด้านคิดเลขก็เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ สถิติได้ดี

5. ความบกพร่องทางร่างกาย มีผลต่อการเรียน อวัยวะที่ช่วยในการเรียนรู้ เช่น ตา หู ปาก สมอง มือ หากเสียไปก็จะทำให้การเรียนรู้นั้นหยุดชะงักหรือเรียนไม่ได้หรือเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร

บทเรียน

บทเรียน หมายถึง เรื่องที่เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามกิจกรรมต่างๆ เช่น

1. ชนิดของบทเรียน บทเรียนแต่ละประเภทย่อมมีความแตกต่างกัน การเรียนภาษาใดย่อมมีลักษณะเฉพาะ ภาษาย่อมแตกต่างจากการขับรถและแตกต่างจากการขับร้อง บทเรียนบางชนิดต้องมีการฝึกหัดอย่างมาก หากว่างวันก็จะไม่เกิดทักษะแต่บทเรียนนั้นบางอย่างอาศัยความเข้าใจเท่านั้น

2. ความยาวของบทเรียน ความยาวของบทเรียนนั้นมีผลต่อเวลา บทเรียนยาวต้องใช้เวลามากขึ้น การเพิ่มของเวลาเรียนแต่ละบทมีสัดส่วนที่ไม่แน่นอน

3. ความยากง่ายของบทเรียน ความยากง่ายของบทเรียนที่มีผลต่อการเรียน บทเรียนง่ายย่อมเรียนได้เร็วกว่า แต่ถ้ายากเกินไปอาจไม่เรียกร้องความสนใจที่จะเรียน ความยากของบทเรียนสำหรับบางคนเป็นสิ่งท้าทายความอยากรู้ แต่บางคนก็เห็นเป็นสิ่งเกินความสามารถที่จะเรียนได้

4. ความหมายของบทเรียน บทเรียนที่มีความหมายจะทำให้ผู้เรียนเรียนได้ดีเร็วขึ้น การใช้คำที่ไม่มีความหมายใช้เวลาในการจำมาก และไม่น่าสนใจที่จะเป็นสิ่งที่สนใจให้ผู้เรียนเรียนได้ แต่ถ้าสิ่งที่เรียนมีความหมาย และสำคัญที่ผู้เรียนเห็นประโยชน์นำไปใช้ได้ ผู้เรียนจะเรียนได้ไวและดีด้วย

วิธีเรียน

1. ผู้เรียนจะมีวิธีเรียนอย่างไร จึงจะได้ผลขึ้นอยู่กับวิธีการเรียนของนักเรียน และอยู่ที่วิธีถ่ายทอดหรือการสอนของครู

2. ความจำ การลืมและความคิดของเราเป็นอย่างไร มีวิธีการจำได้แม่นยำขึ้นและไม่ลืมบทเรียนต่าง ๆ

3. การถ่ายทอดของครูผู้สอน จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือช่วยการเรียนส่วนอื่น ๆ ได้ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร เราจะได้ไม่ต้องเสียเวลาการเรียนเพิ่มขึ้นหรือเริ่มต้นใหม่

4. วิธีเรียน ซึ่งช่วยให้การเรียนมีผลสมบูรณ์ขึ้นก็คือ การฝึกหัด ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างในทางที่ดีขึ้น ถ้าผู้เรียนเพียงแต่ทำกิจกรรมไปโดยไม่ได้ตั้งใจ การฝึกฝนนั้นก็ไม่มีประโยชน์

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 30) กล่าวถึง การเรียนรู้ ผู้สอนพิจารณาถึงสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนก็จะช่วยประสิทธิภาพในการสอนให้ดีขึ้น ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ 7 ประการคือ

1. ความมุ่งหมาย สิ่งที่ผู้เรียนหวังว่าจะได้รับ เช่น ความพอใจ ความสนุกสนานที่ได้รับ ความสนใจ คำชมเชยจากผู้อื่น ความมุ่งหมาย ทำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สถานการณ์ หมายถึง สิ่งของวัตถุและบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมตัวผู้เรียน สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกปฏิบัติริยาตอบสนอง

3. ลักษณะประจำตัวผู้เรียน เป็นคุณสมบัติประจำตัวที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ได้แก่ ความสามารถที่จะเรียน ความพร้อมในการเรียน ความสนใจ ความถนัด ทักษะที่มี
4. การแปลความหมาย หมายถึง ผู้เรียนฟังถึงความสนใจไปยังสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่ พิจารณาเกี่ยวข้องไปถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาและเลือกวิธีการตอบสนองที่คาดว่าจะได้ผลสมดังที่มุ่งหวัง
5. การกระทำ เป็นการตอบสนองที่เกิดขึ้นหลังจากผู้เรียนได้แปลความหมายของสถานการณ์ที่เผชิญอยู่แล้ว ผู้เรียนจะเลือกกระทำในสิ่งที่คาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมาย ที่สร้างความพอใจให้แก่ตน
6. ผลที่ตามมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากการกระทำ ถ้าผลของพฤติกรรมเป็นที่น่าพอใจ และบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง ผู้เรียนก็จะนำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่มีความพอใจให้แก่ตน
7. ปฏิกริยาต่อความล้มเหลว ความผิดหวังจะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนไม่สามารถจะตอบสนองตามความต้องการได้ หรือการกระทำนั้นไม่บรรลุผลสำเร็จตามความคาดหมาย

จากสภาพการเรียนรู้นี้ ครูช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด เช่น สำรวจความต้องการของผู้เรียน ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล แล้วจึงมาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสม จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจง่ายขึ้น

เอนกกุล กริแสง (2522 : 49 – 80) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของคนเรานั้น อาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 อย่างดังต่อไปนี้

1. ตัวผู้เรียน คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ วุฒิภาวะ การสนใจ ความพร้อม สมรรถวิสัย และความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ระดับการเรียนรู้และความรวดเร็วในการเรียนรู้ โดยทั่วไปแล้วผู้ที่มีวุฒิภาวะสูงกว่าย่อมเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ที่มีวุฒิภาวะต่ำ แต่ข้อเท็จจริงนี้ก็มีขีดจำกัดอยู่บ้าง คือเรามักจะกล่าวกันว่า “ไม้แก่ตัดยาก” ความแตกต่างในสมรรถวิสัย จะเป็นร่างกายหรือปัญญาก็ตามจะมีผลต่อการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ด้วย ความพร้อม เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่กำหนดการเรียนรู้ ผู้ที่มีแรงจูงใจสูงย่อมเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ที่ขาดแรงจูงใจ ลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น ความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น ความเชื่อมั่นในตนเอง ระดับความมุ่งหวัง ฯลฯ ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้

วุฒิภาวะ การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน คำว่า วุฒิภาวะ หมายถึง กระบวนการเจริญเติบโตตามลำดับขั้น วุฒิภาวะของคนเรานั้นมีหลายอย่าง เช่น วุฒิภาวะทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางสังคม วุฒิภาวะทางเพศ และวุฒิภาวะทางร่างกาย

วุฒิภาวะทางเพศ อาจจะหมายความได้ 2 ประการ คือความเจริญเติบโตทางกาย ซึ่งแสดงออกโดยการที่สามารถสืบพันธุ์ได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งหมายถึง ความสามารถที่ได้จากการเรียนรู้ กล่าวคือ สามารถเข้ากับเพศตรงข้ามได้เป็นอย่างดี วุฒิภาวะทางเพศจะถึงขีดสมบูรณ์ในระยชวัยรุ่น

วุฒิภาวะทางร่างกาย หมายถึง การเจริญเติบโตทางร่างกาย จนถึงระดับสูงสุดของคนเรา วุฒิภาวะทางร่างกายนี้จะถึงขีดสมบูรณ์ภายหลังวุฒิภาวะทางเพศราว 5 – 10 ปี

วุฒิภาวะทางอารมณ์ และวุฒิภาวะทางสังคม เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งจะถึงขีดสมบูรณ์ในวัยผู้ใหญ่และจะสมบูรณ์ภายหลังวุฒิภาวะทางร่างกาย บางรายก็จะถึงระดับความสมบูรณ์เร็ว แต่บางรายก็จะช้าไปมาก และบางรายก็ไม่ถึงระดับสมบูรณ์ ดังจะเห็นได้จากผู้ต้องขังหรือคนไข้โรคจิต โรคประสาท

วุฒิภาวะแสดงความพร้อมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด ความพร้อม หมายถึงระดับวุฒิภาวะและความสามารถที่จำเป็นในการเรียนรู้ หรือการฝึกฝนกิจกรรมนั้น ๆ เช่น เด็กที่มีความพร้อมในการเรียนการอ่าน ย่อมหมายถึงระดับวุฒิภาวะของเขที่สามารถแยกความแตกต่างและคล้ายคลึงของตัวอักษร เป็นต้น

อายุ นักจิตวิทยาได้มีการค้นพบว่า เมื่ออายุมากขึ้น ความสามารถในการเรียนรู้จะลดลงไปบ้าง แต่มีกิจกรรมหลายอย่างที่มีผู้สูงอายุมาก ๆ สามารถเรียนรู้ได้

เด็กวัยรุ่นหรือเด็กที่มีอายุมากจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อย ความสามารถในการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงอายุประมาณ 20 – 25 ปี ก็จะถึงขีดสูงสุด ต่อจากนั้นจะคงตัวและลดลงเรื่อย ๆ เมื่ออายุ 35 ปีแล้ว อย่างไรก็ดี การลดลงของความสามารถในการเรียนรู้นี้ไม่สม่ำเสมอ งานบางอย่างก็ลดลงมาก กิจกรรมบางอย่างก็ลดลงด้วย

เพศ ความแตกต่างทางเพศเป็นสาเหตุให้คนเรามีความแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้ทักษะทัศนคติ ความสนใจ การแสดงพฤติกรรม จากการค้นคว้าปรากฏว่าความสามารถในการเรียนรู้ของเพศชายและเพศหญิงมีความทัดเทียม แต่ทัศนคติหรือความสนใจในการเรียนรู้จะแตกต่างกัน นั้น เนื่องจากผลของขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมมากกว่าความแตกต่างทางเพศ

ประสบการณ์เดิม สิ่งนี้มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ และการค้นคว้าเกี่ยวกับอิทธิพลของประสบการณ์เดิมนี้ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการ 2 อย่างคือ การศึกษาถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและพันธุกรรมที่มีต่อระดับเขาวีปัญญาของคนเรา และ วิธีที่สองศึกษาถึงการถ่ายโอนการเรียนรู้ (transfer of learning) อันเป็นกระบวนการที่ผลการเรียนรู้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งอิทธิพลต่อการเรียนรู้บทเรียนใหม่

ดังที่ได้ทราบกันคืออยู่แล้วว่า ทั้งพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อเขาวีปัญญาของคนเราไม่อาจแยกกันได้เด็ดขาด สำหรับการถ่ายโอนการเรียนรู้นั้นมีทั้งการถ่ายโอนที่ทำการเรียนรู้สิ่งใหม่ดีเร็วขึ้นที่ เรียกว่า Positive transfer และการถ่ายโอนการเรียนรู้ที่ทำให้การรู้สิ่งใหม่ช้าลงที่เรียกว่า Negative transfer

สมรรถวิสัย (Capacity) หมายถึงขีดจำกัดสูงสุดของความสามารถ

ความบกพร่องทางร่างกาย (Physical handicaps) อวัยวะ ที่ช่วยแสดงพฤติกรรมของคนเรา ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ หากอวัยวะเหล่านั้นบกพร่องก็ย่อมจะมีผลต่อการเรียนรู้ ความบกพร่องทางร่างกายที่สำคัญ คือ สายตาสั้น สายตาเอียง กล้ามเนื้อที่ควบคุมนิ้วนิ้วตา ผิดปกติ ประสาทหูพิการ ฯลฯ

การจูงใจ การจูงใจอาจเกิดขึ้นโดยใช้เครื่องล่อต่าง ๆ การใฝ่เรียนแล้ว แรงจูงใจในการเรียนยังเกิดจากความรู้สึก มีส่วนร่วมในการเรียนวิชานั้น ๆ การทดสอบบ่อยครั้งซึ่งจะกระตุ้นให้ความสนใจและเอาใจใส่บทเรียนมากขึ้น และเกิดจากการทราบผลการเรียนของตน

2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับบทเรียน หมายถึง ความแตกต่างประการต่าง ๆ ของบทเรียนหรือกิจกรรม ซึ่งอาจแตกต่างกันได้ในด้านความง่าย ความยากของบทเรียน ความคล้ายคลึงกันระหว่างบทเรียน นอกจากนี้บทเรียนหรือกิจกรรมยังแตกต่างกันในด้านความสนุกสนาน ความน่าเรียน หรือน่าเบื่อ สิ่งเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น

ความยาวของบทเรียน มีผลต่อเวลาที่ใช้เรียนไม่เหมือนกัน บทเรียนที่ยาวขึ้นย่อมใช้เวลาเรียนที่ยาวขึ้น คนเราจะจำบทเรียนที่ยาว ๆ ได้กว่าบทเรียนที่สั้นกว่า เพราะเมื่อกลับมาเรียนใหม่นั้นบทเรียนที่ยาวกว่าจะลดเวลาเรียนลงไปได้มากกว่าบทเรียนที่สั้น ในการเรียนครั้งแรกจึงต้องใช้เวลาามากจึงจะจำได้หมด ดังนั้นคำที่ไม่มีความหมายแต่ละคำจึงผ่านสายตามากกว่าคำที่ไม่มีความหมายที่มีจำนวนคำน้อย ๆ และเมื่อจำได้แล้วก็ย่อมจะติดตามมากกว่าด้วย

นอกจากความยาวของบทเรียนแล้ว ความยากง่ายของบทเรียนก็มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยเหมือนกัน บทเรียนที่มีความหมายต่อผู้เรียนย่อมจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และบทเรียนที่ง่าย ๆ ย่อมเรียนรู้ได้เร็วกว่าบทเรียนที่ยาก ๆ

การรบกวน (Interference) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีผลการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งทำให้เกิดความสับสน การรบกวนอาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. Retroactive inhibition หมายถึง การที่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังการเรียนรู้ทำให้เราจำบทเรียนที่เรียนรู้มาก่อนเสียไป กิจกรรมมาแทรกทำให้เกิด retroactive inhibition

2. Proactive inhibition หมายถึง กิจกรรมก่อน ๆ ที่มีผลเข้ามาขัดขวางการจำบทเรียนใหม่ เรามักจะสังเกตเห็นว่าในบางครั้งการเรียนสิ่งใหม่ ๆ จะสับสนปนเปื้อนกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว ดังนั้นเมื่อต้องการจำบทเรียนใหม่ ๆ ก็จำได้ยาก กิจกรรมบางอย่างที่เข้ามาขัดขวางจะเรียกว่า Proactive inhibition

การรบกวนทั้ง 2 ลักษณะนี้จะมีปริมาณมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมที่เข้ามารบกวน หากบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้และบทเรียนที่แทรกมีความหมายแตกต่างกันมาก ปริมาณการรบกวนก็มีน้อย เมื่อบทเรียนทั้ง 2 คล้ายคลึงกันมากขึ้น ปริมาณของการรบกวนก็จะเพิ่มมากขึ้นจนถึงขีดจำกัดหนึ่ง ต่อจากนั้นเมื่อบทเรียนทั้ง 2 คล้ายคลึงกันมากขึ้นอีก ปริมาณของการรบกวนก็จะลดลง และปริมาณของการรบกวนจะน้อยที่สุดอีกครั้ง เมื่อบทเรียนทั้งบทเรียนทั้ง 2 ปีกคล้ายคลึงกันมากที่สุด

3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับการเรียน วิธีจัดการเรียนการสอนก็มีผลต่อการเรียนรู้เช่นกัน กล่าวคือการฝึกฝน (Practive) การฝึกฝนจะช่วยให้การเรียนรู้ได้ผลสมบูรณ์ขึ้น ในการฝึกฝนเป็นไปโดยไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น การฝึกฝนนั้นไม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การฝึกฝนจะให้ผลดีต่อเมื่อผู้เรียนสนใจเอาใจใส่ ถ้าผู้เรียนเพียงแต่ทำกิจกรรมไปโดยไม่ตั้งใจ การฝึกฝนนั้นก็ไม่มีประโยชน์

การเรียนรู้เพิ่ม (Overlearning) การฝึกฝนเพิ่มเติมหลังจากที่เรียนรู้ จะช่วยให้จำบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น การฝึกฝนหลังจากที่เรียนรู้แล้วนี้เรียกว่า การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยให้จำบทเรียนได้นานแม้ว่าจะไม่นำมาใช้ก็ตาม

การเรียนรู้ผลงาน คนเราอาจจะเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างได้ โดยการพิจารณาของการกระทำเป็นหลัก สูตร การรู้ผลงานช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น เพราะช่วยให้ทราบว่ข้อบกพร่องคืออะไร และควรแก้ไขอย่างไร นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเห็นใจมากขึ้นด้วย

การใช้ประสาทรับรู้ช่วยในการเรียน วิธีเรียนรู้ที่ให้ผลดีที่สุดของแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนเรียนได้ดีโดยการฟัง บางคนโดยการอ่าน และบางคนต้องใช้ทั้ง 2 วิธีประกอบกัน

การแนะนำในการเรียน ครูควรให้คำแนะนำแก่นักเรียนให้พอเหมาะแก่ความต้องการของนักเรียน การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนมากเกินไปก็ทำให้เด็กไม่ได้ใช้ความคิด ไม่ใช่ความ

สามารถของตนเอง คอยแต่จะรับความช่วยเหลือจากครูอยู่ตลอดเวลา การให้คำแนะนำที่ซ้ำเกินไปก็อาจเกิดผลเสียหายได้

สรุป

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นได้ว่าจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องของทางการเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ทั้งนี้เพราะว่ามีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ซึ่งมีอยู่ 3 ตัวแปร คือ ผู้เรียน ซึ่งเราสังเกตตัวแปรได้จาก ภาวะทางด้านอารมณ์ ร่างกาย ความสามารถที่จะเรียนรู้ ความสนใจ ประสบการณ์ ความบกพร่องทางร่างกาย ตัวแปรที่ 2 คือ บทเรียน สังเกตได้จาก ความยาว ความยากง่าย ความหมายของบทเรียน ตัวแปรที่ 3 คือ วิธีเรียน สังเกตได้จาก วิธีเรียนของผู้เรียน วิธีการถ่ายทอดของครูผู้สอน นอกจากนี้ยังมี ตัวแปรอื่น ๆ จากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ คือ สภาพแวดล้อม เช่น สภาพแวดล้อมทางสถาบัน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมของที่พักอาศัย

2.4 องค์ประกอบในการเรียนการสอน

กัญญา วีระวรรณ (2536 : 23 – 41) ได้สรุปองค์ประกอบในการเรียนการสอนไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านอาจารย์ผู้สอน

- เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผล ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการสอนของอาจารย์
- ลักษณะของครูที่ดี ที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน มีดังนี้
- ครูผู้สอนพยายามรู้จักกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล และต้องพยายามให้ผู้เรียนในห้องเรียนได้รู้จักกัน
- การวางแผนการสอนร่วมกับผู้เรียน และมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ
  - มีความสามารถในการใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ
  - ทำในสิ่งที่เป็นไปได้จริง ๆ เช่น การให้งาน การสอน ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านเวลา ขนาดชั้นเรียน ความสามารถที่แตกต่างกัน ภูมิหลังและอุปกรณ์การสอน
  - แสดงออกซึ่งความสำนึกต่อปัญหาสังคมที่เกี่ยวกับรายวิชาที่สอน และชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข
  - สามารถผลิตสื่อการสอนและเอกสารประกอบการสอน การใช้ทักษะการสอน
  - การประเมินผลการศึกษาและการพัฒนาการสอน
  - ใฝ่หาความรู้และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาการ และประสบการณ์ในเนื้อหาที่สอน

- มีพฤติกรรมและปฏิบัติตน ให้เป็นที่เคารพนับถือของผู้เรียน ทั้งในและนอกเวลา ลักษณะของครูที่ไม่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน มีดังนี้

- ละเลยงานในหน้าที่
- ไม่สนใจความรู้สึของผู้เรียน
- ใช้กระบวนการวัดผลตามอำเภอใจ
- เน้นกิจกรรมที่ไม่ใช้สติปัญญา

2. องค์ประกอบด้านผู้เรียน

การเรียนการสอนในสถานศึกษา จะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย หรือไม่นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนเท่านั้น ต้องขึ้นอยู่กับผู้เรียนด้วย โดยพิจารณาได้ดังนี้

- ด้านความรู้ของผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์การสอบคัดเลือกเข้าเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วุฒิการศึกษา

- วิธีการคัดเลือก และจำนวนที่รับเข้าศึกษาต่อ
- ด้านบุคลิกภาพของผู้เรียน
- ความรับผิดชอบของผู้เรียน

3. วงจรการเรียนการสอน

ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย วิธีการเรียนการสอน การประเมินผล

- จุดมุ่งหมายการศึกษา เป็นสิ่งชี้้นำให้ผู้เรียน ผู้สอน มองและมุ่งไปในสิ่งเดียวกัน

- การเรียนการสอน คือการเรียนของผู้เรียน การสอนของครู สถานภาพของผู้สอนและผู้เรียน ความรู้ของผู้สอนและผู้เรียน ด้านพฤติกรรมของผู้สอนและผู้เรียน สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

- การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน และการศึกษา

4. สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

อาจมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่

- สภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่ ซึ่งจะส่งผลถึงพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมเรียนของผู้เรียน เช่น ขนาดและลักษณะของห้องเรียน อากาศในห้องเรียน เสียงและแสงสว่าง การจัดพื้นที่ใช้สอยในสถาบัน ได้แก่ การจัดที่ฝึกประสบการณ์ ที่อ่านหนังสือ ที่พักผ่อน

- สภาพแวดล้อมด้านบริหาร การดำเนินงานด้านบริหาร สถาบันการศึกษา กฎเกณฑ์ระเบียบที่ยังใช้กับนักเรียนและบุคลากรของสถาบัน

-สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน สภาพบรรยากาศในการเรียนการสอน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ปราณี รามสูตร (2538 : 112-114) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น

1. ความพร้อมของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนของผู้เรียน ประกอบไปด้วย ภาวะบวกกับสภาพการอื่น ๆ ภาวะทางร่างกาย เช่น ความเจริญของกล้ามเนื้อ ระบบอวัยวะ ระบบประสาท ส่วนสภาพการอื่น ๆ เช่น ความสนใจ และประสบการณ์เดิม

2. การฝึก เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวกับวิธีการสอน เมื่อผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใดไปแล้วได้มีโอกาสฝึกฝนหรือหัดกระทำซ้ำอยู่เสมอ จะทำให้การเรียนรู้ที่นั้นมั่นคงถาวร และพัฒนาดีขึ้นเรื่อย ๆ

3. การเสริมแรง คือ การทำให้พฤติกรรมที่ต้องการเกิดเพิ่มมากขึ้น หรือบอ้ยขึ้น การเสริมแรงมี 2 อย่างคือ การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ การเสริมแรงทางบวก คือ การนำเอาสิ่งที่ผู้เรียนชอบมาให้ การเสริมแรงทางลบ คือ การลดหรืองดให้สิ่งที่ผู้เรียนชอบหรือนำเอาสิ่งที่ผู้เรียนไม่ชอบออกไป

4. การถ่ายถอดการเรียนรู้ คือ ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ไม่มีผลต่อการเรียนรู้หรือการทํากิจกรรมอื่น ๆ ในเวลาถัดไปมี 2 ลักษณะ คือการถ่ายถอดการเรียนรู้ทางบวก กับการถ่ายถอดการเรียนรู้ทางลบ แต่โดยทั่วไปในชีวิตประจำวันมักเป็นการถ่ายถอดการเรียนรู้ทางบวกมากกว่าทางลบ คือ ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ดีขึ้นเร็วขึ้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช , สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (2524 : 172 - 175) ได้กล่าวถึงปัญหาทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมและการปรับตัวทางโรงเรียน ความสำเร็จและความล้มเหลวทางการเรียนของการปรับตัวของเด็กทางโรงเรียนซึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๆ ได้แก่ โรงเรียน การสอน การบริหารต่าง ๆ ระบบการบริหารและการจัดการในโรงเรียน หลักสูตร วิธีการสอน วิธีวัดผล เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อเด็กและมีอิทธิพลต่อตัวเด็กและพฤติกรรมของเด็กทางโรงเรียนทางตรงและทางอ้อมทั้งสิ้น สภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยเฉพาะทางด้านสถานการณ์การเรียน การสอนในชั้นเรียน มีทั้งเอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวของเด็ก กล่าวคือ มีส่วนต่อการปรับและเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กภายในห้องเรียนหนึ่ง ๆ เป็นอย่างมาก

ส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน เช่น การทำลายข้าวของ การหนีเรียน การหยุดเรียนกลางคัน การทำทายอำนาจของครู การทะเลาะวิวาทในชั้นเรียน การ

ไม่ยอมทำตามกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีสาเหตุเบื้องต้นมาจากการที่ครูไม่อาจสร้างและรักษาสัมพันธ์ระหว่างตนกับเด็กให้มีความราบรื่นนั่นเอง

ครูมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการปรับตัวของเด็กทางโรงเรียน ครูที่กระทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการสอน และการอบรมและทางด้านการแนะแนวย่อมเป็นผู้ที่สามารถหรือขจัดปัญหาพฤติกรรมของเด็กทางโรงเรียนได้อย่างแน่นอน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช , สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (2536 : 103-104) อ้างถึง กอร์ดัน (Gorton 1983 : 383 - 329) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา สาเหตุสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกิดจากโรงเรียน
  - การสอนไม่ดี ไม่มีคุณภาพ
  - หลักสูตรไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
  - ตารางสอนขาดความยืดหยุ่น
  - โปรแกรมการเรียนไม่เหมาะสมกับพื้นฐานของนักเรียน
2. ปัจจัยที่เกิดจากตัวนักเรียน
  - นักเรียนไม่เข้าใจกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ
  - นักเรียนไม่เข้าใจว่าทำไมต้องทำตามกฎระเบียบนั้น
  - พื้นฐานการศึกษาของนักเรียนไม่ดีพอ
  - สัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนไม่ดีพอ
  - นักเรียนถูกกระทบกระเทือนทางจิตใจ
  - บุคลิกภาพระหว่างนักเรียนกับครูขัดแย้งกัน
3. ปัจจัยที่เกิดจากบ้าน และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ปัญหาประเภทนี้เกิดจาก
  - บิดามารดาใช้อำนาจมากกว่าที่จะใช้เหตุผล
  - บ้านอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม มีอาชญากรรมบ่อย ๆ
  - นักเรียนต้องทำงานหนักหลังเลิกเรียน หรือต้องทำงานจนดึกเกินไป

ซึ่งกล่าวโดยสรุปปัจจัยเกิดจากสาเหตุสำคัญ ดังนี้

1. บรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน
2. นักเรียน อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์

3. ครู อาจเนื่องมาจากการสอนไม่ดี ครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักเรียน ครูไม่ให้ความสำคัญ
ธรรมเนียมแก่นักเรียน
4. บ้าน อาจเป็นผลมาจากความอบอุ่นภายในครอบครัว บ้านตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่
ไม่ดี
5. สังคม อาจเป็นเพราะสังคมโดยทั่วไปขาดระเบียบวินัย บุคคลในสังคมไม่เคารพกติกา
ไม่มีวินัยในตนเอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (2532 : 111-112) ได้กล่าวถึงตัว
ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ พบว่าทุกโรงเรียนมีปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ จึงต้องเรียไ
จากนักเรียนแทบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม บางโรงเรียนได้งบประมาณจากการหารายได้พิเศษ
ของกรรมการนักเรียน
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ โรงเรียนประถมและมัธยมส่วนใหญ่ พบปัญหาความ
ไม่เพียงพอของอุปกรณ์เครื่องมือ และสถานที่ในการจัดกิจกรรม
3. ความร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า ครูและสมาชิกขาดความสนใจและไม่ให้ความร่วมมือ
เท่าที่ควร นอกจากนี้พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลภาคเหนือผู้บริหารไม่สนับสนุนกิจกรรม
นักเรียนบางกิจกรรม
4. ครูมีภาระมาก ครู-อาจารย์ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านกิจกรรมนักเรียนมีภาระการสอน
ค่อนข้างมากอยู่แล้ว จึงเสียสละเวลาให้กิจกรรมนักเรียนค่อนข้างน้อย
5. ขาดการวางแผนและการประสานงานที่ดี โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดเวลาจัด
กิจกรรมไว้แน่นอน และไม่ได้วางแผนงานไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์
และการเตรียมการ
6. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ครูอาจารย์ที่ปรึกษาไม่ปล่อยให้ นักเรียนได้ทำงานอิสระเท่าที่ควร การ
จัดกิจกรรมบางอย่างเกิดกรณีพิพาทระหว่างนักเรียนกับบุคคลภายนอก นักเรียนบางคนถือโอกาส
หนีเรียน ผลการเรียนของนักเรียนบางคนคือยลลง บุคลากรที่มีความสามารถด้านการจัดกิจกรรม
นักเรียนมีน้อย และในบางโรงเรียนพบว่าผู้ปกครองนักเรียนไม่เห็นความสำเร็จของการจัดกิจกรรม
เท่าที่ควร

สรุป

เอกสารที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ เป็นองค์ประกอบในการเรียนการสอน มี 4 ด้าน ดังนี้คือ

- ด้านครูผู้สอน ในการเรียนการสอนจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ การสอนของครูอาจารย์
- องค์ประกอบด้านผู้เรียน ในการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้ ต้องอยู่ที่ผู้เรียนด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้เรียนมีความรู้เดิมมากน้อยเพียงไร ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน ความรับผิดชอบ
- วงจรการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนควรจัดวงจรให้ครบ ซึ่งในวงจรการเรียนการสอนประกอบด้วย จุดมุ่งหมายการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบ ด้าน ครูผู้สอนและผู้เรียน ในด้านบุคลิกภาพและภูมิหลัง
  - การประเมินผลการเรียน คือการประเมินผลของผู้เรียน โดยการทดสอบ
  - สิ่งแวดล้อม คือ ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ สภาพลักษณะห้องเรียน พฤติกรรมของ ผู้เรียน ผู้สอน และนอกจากนี้ก็ยังมีสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียน กับผู้สอน

2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2532 : 171 – 172) ได้กล่าวถึง ปัจจัยเสริมที่สำคัญในการเรียน การสอนดังนี้ การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการเรียนการสอนจะช่วยให้เข้าใจสิ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เพราะการแสดงออกของนักเรียนในห้องเรียนมีผลจากปัจจัยหลาย อย่าง และการเรียนการสอนที่ได้ผลดีนั้นส่วนหนึ่งได้มาจากปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ดังนั้นครูจึงไม่ควรสนใจแต่เพียงเนื้อหาของวิชาในหลักสูตร และตัวนักเรียนเท่านั้นควรให้ความสนใจกับส่วน ประกอบอื่น ๆ โดยเฉพาะสังคมในห้องเรียนและสังคมรอบ ๆ ตัวของเด็กด้วย

ปัจจัยที่เสริมการเรียนการสอนนั้นมีมากมาย แต่ที่จะกล่าวดังต่อไปนี้เป็นปัจจัยเสริม การเรียนการสอนที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ซึ่งได้แก่ กลุ่มเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อม

1. กลุ่มเพื่อน โดยปกติเด็กมักจะรวมกลุ่มกันหลายลักษณะ เช่น กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่ม เพื่อนในชมรม กิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มเพื่อนสนิทในห้องเรียน และกลุ่มญาติที่มีอายุใกล้เคียงกัน เป็นต้น เด็กแต่ละคนเมื่ออยู่ในแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทต่างกัน เด็กคนเดียวกันเมื่ออยู่ในกลุ่มญาติ อาจจะยอมตามเขาเพราะอายุน้อยกว่าคนอื่น ๆ แต่เด็กคนนี้เมื่ออยู่ในชมรมศิลปกรรม อาจจะเป็น ผู้นำเนื่องจากมีความสามารถเฉพาะตัวในด้านวาดเขียน ซึ่งเพื่อน ๆ ในกลุ่มอาจเลือกให้เป็นหัวหน้า กลุ่มก็ได้

เด็กเมื่ออยู่ในกลุ่มอาจมีพฤติกรรมแปลกกว่าที่ตนเองเคยแสดงออก เพราะอาจมีการทำตาม หรืออาจมีการกระทำต่อต้านแล้วแต่สถานการณ์แวดล้อม

2. ครู ในฐานะของผู้นำกลุ่มห้องเรียน ซึ่งมีบทบาทต่อเด็กโดยตรงไม่ว่าจะเป็นภูมิหลังของครู หรือบุคลิกภาพของครูก็มีส่วนทั้งนั้น เด็กยิ่งเล็กมากอิทธิพลของครูก็มีมาก และเมื่อเด็กโตขึ้นอิทธิพลของครูก็น้อยลง ครูที่ดีย่อมส่งเสริมเด็กให้มีการแสดงออกที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ครูควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเป็นผู้ชี้แนะมากกว่าเป็นผู้บังคับ

3. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่จะกล่าวถึงนี้ ประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมในชุมชน ที่อาจมีผลต่อการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับเด็กพร้อมกันมากกว่าอย่างหนึ่งก็ได้ และสิ่งแวดล้อมนี้อาจจะคล้อยตามหรือขัดแย้งกับปัจจัย 2 อย่างที่กล่าวมาแล้ว ครูไม่สามารถช่วยเด็กแก้ปัญหาต่าง ๆ อันจะเกิดจากสิ่งแวดล้อมและสามารถแนะนำให้เด็กได้เข้าใจและยอมรับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2532 : 172-174) ได้กล่าวถึง อิทธิพลของปัจจัยเสริมการเรียนการสอน การที่เด็กจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ โดยกระบวนการเรียนการสอนนั้น ปัจจัยหลายอย่างมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยบางอย่างอาจทำให้พฤติกรรมที่คาดหวังไม่สัมฤทธิ์ผลก็ได้ ปัจจัยแต่ละอย่างก็มีผลต่อเด็กแต่ละคนต่างกัน ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม อิทธิพลของปัจจัยเสริมการเรียนการสอน มีดังนี้

1. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กในหลายด้าน ทั้งด้านการเรียน ด้านความประพฤติและค่านิยม การสื่อความหมายในแต่ละกลุ่มอาจมีแบบแผนเฉพาะของตน ซึ่งจะ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการแสดงออก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของเด็กเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มไมใช่น้อยเลย

2. ครูมีความสำคัญโดยตรงต่อกระบวนการเรียนรู้ เพราะโดยปกติครูจะคาดการณ์เอาไว้สำหรับผลที่จะได้รับจากการเรียน การสอน และเด็กมักจะพัฒนาพฤติกรรมตามแนวที่ครูคาดหวัง โดยเฉพาะเด็กยิ่งเล็กมาก ความคาดหวังของครูก็ยิ่งเป็นผลมากขึ้น การที่ครูคาดการณ์เอาไว้ อาจเป็นผลทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กได้ เพราะเด็กเล็ก ๆ เปลี่ยนแปลงง่าย ถ้าครูคาดหวังดีเด็กก็มักจะดี แต่ถ้าครูคาดหวังไม่ดีเด็กก็มักจะไม่ดีดังที่ครูคิด ครูมีอิทธิพลอีกทางหนึ่งคือการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้หัวใจเด็กทำให้เด็กเกิดความอยากเรียน และที่ได้ผลก็คือการส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในการเรียน การสอน ส่วนมากในด้านแรงจูงใจ ความศรัทธา ความเชื่อและค่านิยม สิ่งแวดล้อมทางบ้านมีอิทธิพลมาก เด็กที่มีปัญหาทางบ้านมักจะมีปัญหาทาง

การเรียนและความประพฤติ สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนบางครั้งขัดแย้งกับที่บ้าน ทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจและท้อแท้ ส่วนสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่นสภาพความเป็นอยู่ในเขตใกล้เคียงและสื่อมวลชนต่าง ๆ ก็มีอิทธิพล

วิจิตร ศรีส��น และคณะ (2532 : 182 – 183) ได้กล่าวถึง อิทธิพลของกลุ่มต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มที่มีบรรยากาศดีเป็นกันเองเข้าอกเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกก็จะมีแรงจูงใจและมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ส่วนกลุ่มที่มีบรรยากาศก้าวร้าวมีความคับข้องใจและมีการขัดแย้งมักจะทำให้สมาชิกมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาพร้อมๆ กับมีแรงจูงใจต่ำตลอดจนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนก็ต่ำ ด้วยการที่จะศึกษาว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไรนั้นควรศึกษาสิ่งต่อไปนี้

1. ธรรมชาติการทำงานของกลุ่มห้องเรียน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปฏิสัมพันธ์ที่สมาชิกพอใจ กลุ่มและครูทำให้เกิดความร่วมมือและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้แรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็เป็นในทางลบ
2. ปทัสถานของกลุ่มห้องเรียน กลุ่มมีการกำหนดแบบแผนของการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ถ้ากำหนดไม่ได้ ผลงานจะน้อย สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของสมาชิกก็จะน้อยไปด้วย
3. การดำเนินงานของกลุ่มย่อยอย่างมีระบบ ถ้ากลุ่มไม่มีระบบการทำงานที่ดีสมาชิกจะต้องใช้กำลังเพื่อปรับปรุงระบบให้ดีขึ้น ความสนใจของครูต่อความเป็นไปของกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญ ถ้ามีปัญหาที่ทำให้สมาชิกไม่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนแล้ว แรงจูงใจต่อการทำงานก็ลดน้อยลง
4. การรวมกันของกลุ่ม ถ้ากลุ่มไม่ยอมรับความแตกต่างของสมาชิกในแง่ต่าง ๆ ทางสังคมสมาชิกจะมีแรงจูงใจในการทำงานน้อย
5. ความคับข้องใจในกลุ่ม การมีข้อจำกัดมากเกินไป การไม่เป็นที่พึงพอใจเหล่านี้เมื่อเกิดเป็นความคับข้องใจแล้วก็จะเกิดผลทำให้เกิดปฏิกิริยาอื่น ๆ ที่ไม่ให้ความสนใจในการเรียนเท่าที่ควร มีการปฏิบัติภารกิจที่ไม่จำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ลดลง
6. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่มที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความขัดแย้งส่วนตัวของบางคนในกลุ่มทำให้สมาชิกอื่น ๆ แบ่งแยกซึ่งทำให้เสียเวลาใกล้เกลี่ยหรือต้องลงโทษผู้ก่อเรื่อง ถ้ากลุ่มไม่พอใจในการขัดแย้งนั้นสภาพอารมณ์ก็จะถูกก่อกวนให้ไม่สามารถเกิดแรงจูงใจในการทำงาน
7. การจัดองค์การในโรงเรียน ส่วนประกอบต่าง ๆ ในโรงเรียนส่วนมากมีผลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งนั้นส่วนประกอบต่าง ๆ นี้อาจหมายถึงขวัญกำลังใจของ

บุคคลในโรงเรียน ความสามัคคีในหมู่ครูอาจารย์กฎเกณฑ์และระเบียบของโรงเรียนและการร่วมมือกันปฏิบัติงาน

8. ขวัญและกำลังใจของกลุ่ม ขวัญและกำลังใจนี้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์เมื่อสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การทำงานร่วมกันและการแก้ปัญหาจะทำให้ลำบากและสมาชิกอาจจะละทิ้งงานถ้ามีขวัญและกำลังใจต่ำ

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า สถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนอาจมีผลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ครูควรเข้าใจปัญหาต่าง ๆ และเป็นผู้นำในห้องเรียนที่ดี เพื่อให้เกิดปัญหาน้อยลงและผลที่ตามมาคือสมาชิกมีแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

วิจิตร ศรีสอาน และคณะ (2532 : 182 – 183) ได้กล่าวถึง พื้นฐานเกี่ยวกับตัวครู ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมากที่สุด ก็คือครู ครูจะเป็นผู้ที่ทำให้การเรียนของเด็กประสบผลในทางบวกหรือทางลบ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบเป็นตัวครูมีส่วนสำคัญทั้งสิ้น ต่อไปนี้จะกล่าวถึงส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวครูและอิทธิพลต่อการเรียนการสอน

1. บุคลิกภาพของครู สิ่งที่น่าปรากฏแก่สายตาของนักเรียนตลอดเวลา ก็คือ บุคลิกภาพของครู ถ้าครูมีบุคลิกภาพดี นักเรียนก็จะนิยมชมชอบ เกิดศรัทธาที่จะเชื่อฟังทำให้เด็กอยากเรียนและรักที่จะเรียน ในทางตรงข้ามถ้าครูมีบุคลิกภาพที่ไม่ดี นักเรียนก็จะกลายเป็นการไม่สนใจในบทเรียน ดังนั้น ครูควรปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสม การสำรวจตัวเองและการประเมินโดยทางตรงหรือทางอ้อมจะช่วยให้ครูรู้ว่าตนเองมีความบกพร่องทางด้านใดบ้าง เพื่อจะได้ฝึกฝนและแก้ไขต่อไป

2. พื้นความรู้ของครู พื้นความรู้ของครูมีส่วนที่จะทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลเป็นอย่างมาก ครูที่ผ่านการอบรมทางด้านวิธีสอนมาอย่างดีมักจะพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้น่าสนใจ ครูที่มีความรู้เนื้อหาแน่นแฟ้นก็อาจอธิบายได้แจ่มแจ้ง ดังนั้นครูจึงสมควรมีพื้นฐานความรู้พอสมควรในทุก ๆ ด้าน ถ้าขาดด้านใดด้านหนึ่งการเรียนการสอนก็อาจจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร ครูที่รู้ว่าตัวเองยังมีความรู้ไม่ครบทุกด้านก็ควรแสวงหาความรู้เหล่านั้น การหาความรู้ไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาเสมอไป ครูอาจศึกษาด้วยตนเองได้ ข้อสำคัญครูต้องยอมรับว่าตนเองยังต้องการความรู้เพิ่มเติมไม่ว่าด้านใดก็ตาม การอ่านวารสารทางการศึกษาอยู่เสมอก็เป็น การเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาครูที่กว้างขวางพอสมควร

3. พื้นฐานทางครอบครัวของครู ครูที่มีปัญหาครอบครัว เมื่อเวลาไปสอนก็ยากที่จะทิ้ง

ปัญหาทั้งหมดได้ และถ้าเป็นเช่นนี้การเรียนการสอนมักจะบกพร่อง อาจไม่มีแก้ไขเตรียมการสอน ไม่สนใจปัญหาของนักเรียน หงุดหงิด ไม่มีอารมณ์ขัน และในที่สุดอาจทิ้งชั่วโมงสอน และไม่สนใจว่านักเรียนจะเรียนได้แค่ไหนเมื่อเป็นดังนี้ ครูควรแก้ปัญหาครอบครัวของตนเองเสียก่อน หรือควรพอใจในสิ่งที่เป็นอย่างนี้ ปัญหาครอบครัวส่วนมากเกิดจากความไม่พอใจในความเป็นอยู่ของตนเอง ไม่ว่าจะเงินในด้านการเงินหรือด้านบุคคลใกล้ชิดก็ตาม ผู้ที่จะเป็นครูควรคำนึงเสมอว่า เด็กนักเรียนทั้งหมดฝากอนาคตของเขาไว้กับครู ซึ่งครูจะต้องรับผิดชอบต่อนักเรียนให้มากที่สุด สิ่งใดที่เป็นปัญหาของครูคนเดี๋ยวก้ออย่าให้ไปขัดขวางความก้าวหน้าของเด็กจำนวนหลายคนเลย

4. ทศนคติและค่านิยมของครู ทศนคติและค่านิยมของครูอาจเกี่ยวเนื่องกับพื้นฐานทางครอบครัวของครู แต่ที่แยกเอามากกว่าต่างหากเพราะเป็นเรื่องสำคัญเป็นพิเศษ และทศนคติของครู อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางบ้านทั้งหมด ครูมีอิทธิพลต่อเด็กในการสร้างทศนคติและค่านิยมมากโดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ จะเชื่อฟังครูมากกว่าผู้อื่น ดังนั้น ครูควรระมัดระวังการแสดงออกถึงความรู้สึกและความคิด เพราะความเชื่อบางอย่างไม่เหมาะสมกับปทัสถานของกลุ่มเด็กแต่ละกลุ่ม ครูควรวิเคราะห์ว่าตนเองมีทศนคติและค่านิยมที่พึงปรารถนาหรือเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนหรือต่อสังคมเพียงใด

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2532 : 198 – 202) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางบ้านต่อพฤติกรรมของเด็กที่ปรากฏในโรงเรียน มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางบ้านเป็นอย่างมาก สิ่งแวดล้อมทางบ้านดังกล่าวหมายถึง ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งทั้งสามส่วนนี้มีผลเกี่ยวโยงกันและกันด้วย

ก. ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว พฤติกรรมของเด็กอาจขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ซึ่งอาจกล่าวทั่ว ๆ ไปได้ ดังนี้

1. ครอบครัวที่มีความอบอุ่น ครอบครัวแบบนี้ พ่อ แม่ ลูก มีความสัมพันธ์กันดี มีความสนิทสนม และมีความเข้าใจต่อกัน พ่อ แม่ มีเวลาให้กับลูก และเอาใจใส่ต่อลูกเป็นอย่างดี เด็กที่มาจากครอบครัวแบบนี้มักจะมองโลกในแง่ดี เป็นคนร่าเริง แจ่มใส และมักจะไว้วางใจผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การปฏิบัติตัวในหมู่เพื่อน หรือการเชื่อฟังครูนั้น อาจมีส่วนมาจากการอบรมเลี้ยงดูด้วย แต่โดยปกติครอบครัวแบบนี้ พ่อ แม่ มักจะสนใจที่จะหาวิธีอบรมเลี้ยงดูให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในทุกโอกาส จะมีสิ่งที่มีขัดขวางก็คือผู้ใกล้ชิดอื่น ๆ เช่น ย่า ยาย น้า หรืออา อาจใช้การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะ使得เด็กปฏิบัติตนไม่เหมาะสม

2. ครอบครัวที่ไม่มีความอบอุ่น ครอบครัวแบบนี้อาจแบ่งออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

1. พ่อ แม่ มีการขัดแย้งเสมอ การที่พ่อ แม่ ไม่ค่อยลงรอยกัน ได้เถียงกัน หรือ มีการแสดงออกซึ่งความไม่พอใจซึ่งกันและกันบ่อย ๆ เด็กจะมีความรู้สึกไม่อบอุ่น ไม่มีความแน่ใจ หวาดระแวง มีความกังวล และมีการขัดแย้งบางอย่างในความคิด เด็กพวกนี้มักต้องการเพื่อน และ เห็นเพื่อนเป็นบุคคลสำคัญที่สุด เด็กจะอยากอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยากกลับบ้าน การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเช่นนี้ มักจะเข้มงวดเกินไป หรือไม่ก็ปล่อยเกินไป

2. การมีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว การมีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียวนี้จะด้วยเหตุผลจากการหย่าร้าง การเสียชีวิต หรือการไปปฏิบัติหน้าที่การงานห่างไกลก็ตาม พฤติกรรมของเด็กมักจะขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูของผู้ที่เหลืออยู่ แต่มักจะมีปัญหาเพราะผู้ที่เหลืออยู่นี้ต้องมีภาระในการเป็นผู้นำครอบครัว พร้อม ๆ กันกับการอบรมลูก ซึ่งอาจทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่เต็มที่

นอกจากนี้การมีผู้ปกครองเพียงเพศเดียว อาจทำให้เด็กไม่เห็นความแตกต่างของการแสดงบทบาทของแต่ละเพศได้กระจ่างชัดเท่าที่ควร

3. การไม่มีทั้งพ่อและแม่ เด็กที่ขาดพ่อแม่อาจเป็นเพราะการเสียชีวิต หรือการที่ยังมีชีวิตอยู่แต่ไม่มีเวลาให้เลย พ่อแม่อาจให้ความสำคัญแก่ธุรกิจหรือสังคมนอกบ้านมากกว่าลูก ความประพฤติกของเด็กในครอบครัวแบบนี้มักขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบในการเลี้ยงดู ส่วนทางด้านจิตใจเด็กมักรู้สึกหว่ วิตกกังวลและขาดความอบอุ่น ซึ่งอาจทำให้เด็กออกมาหาความอบอุ่นจากกลุ่มเพื่อน

ข. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวมักจะแตกต่างกันตามลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว ความเชื่อ บุคลิกภาพของผู้ปกครอง และความเป็นอยู่ของครอบครัว ในที่นี้จะแบ่งลักษณะของการเลี้ยงดูเป็น 8 ลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะไปด้วยกัน ลักษณะของการเลี้ยงดูมีดังนี้

1. การยอมรับและไม่ยอมรับ ในกรณีนี้หมายถึงการที่พ่อแม่อยากให้ลูกเกิดมาหรือไม่ ถ้าอยากให้เกิดก็จะยอมรับในความเป็นลูก แต่ถ้าไม่อยากให้เกิดก็จะมีปัญหาติดตามมามากมาย

การที่พ่อแม่ยอมรับ ก็มักจะให้การเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น มีการเอาใจใส่ต่อความประพฤติเป็นอย่างดี ให้ความรักและความหวังดีอย่างเต็มที่ และมักจะหาเวลาให้ลูกเพราะรู้สึกความสุขเมื่ออยู่กับลูก

สำหรับอีกพวกหนึ่งพ่อแม่ไม่ยอมรับ พ่อแม่แบบนี้มักรู้สึกว่าลูกที่เกิดมาทำให้เป็นอุปสรรคต่อภาระกิจของตน มีความรู้สึกรำคาญ และบางทีก็เกลียดชัง การอบรมเลี้ยงดูมักจะปล่อยปละละเลยและไม่สม่ำเสมอ อาจมีการด่าว่าประชดประชัน พ่อแม่ลูกก็มักจะห่างเหินไม่สนนิมสนมกัน เด็กจะเป็นคนไม่มีความสุข มีความรู้สึกกดดัน และอาจถึงกับประชดประชันชีวิตเมื่อเติบโตขึ้น

2. การเลี้ยงเด็กให้เป็นตัวของตัวเองและการโอ้อากเกินไป การเลี้ยงดูแบบนี้หมายถึง การที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูแบบให้เด็กหัดช่วยตัวเอง และแบบที่เห็นเด็กเป็นลูกแห่งอยู่เสมอ

การให้เด็กเป็นตัวของตัวเองนี้ พ่อแม่จะให้เด็กหัดทำอะไรด้วยตนเอง ปล่อยให้เด็กมีเวลาที่จะทำอะไรที่ต้องการบ้าง และสอนให้เด็กรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ก็จะเป็นเด็กที่มีความมั่นใจ มีความรับผิดชอบ อดทน กล้าตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และอาจเป็นผู้นำที่ดีในอนาคต

ส่วนเด็กที่ถูกโอ้อากเกินไปนั้น มักจะมาจากครอบครัวที่มีญาติสนิทอยู่ด้วยกัน และเด็กอาจเป็นหลานคนแรก ผู้ใหญ่จะไม่ยอมให้เด็กทำอะไรเอง ไม่มีโอกาสริเริ่ม และไม่เคयरู้จักความลำบาก ผลที่ออกมาเด็กจะเป็นคนทำอะไรไม่เป็นแบบที่เรียกว่า เขยิบขี้ไก่ไม่ฝ่อ ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ไม่สามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง คือไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความอดทน และเมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาในอนาคตก็อาจจะท้อถอยไม่มีความสามารถเอาชนะปัญหาได้

3. การสอนให้เด็กมีเหตุมีผลและการตามใจเกินไป การสอนให้เด็กมีเหตุมีผล และการตามใจเกินไป จะมีส่วนทำให้เด็กเป็นคนมีเหตุผลหรือเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง เมื่อเวลาโตขึ้น

การสอนให้เด็กมีเหตุมีผลก็คือ การไม่ตามใจเด็กจนเกินไป โดยการใช้การอธิบาย ให้เด็กรู้ถึงสาเหตุของการที่เด็กถูกห้ามกระทำการต่าง ๆ ซึ่งพ่อแม่จะต้องให้การอบรมอย่างใกล้ชิด และต้องให้ความรักความอบอุ่น จึงจะกระทำได้ การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีผลเมื่อโตขึ้นจะเป็นคนมีเหตุมีผล ยอมรับในความคิดของผู้อื่น และสามารถพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

ในครอบครัวที่ตามใจเด็กจนเกินไปนั้น พ่อแม่จะให้ลูกกระทำตามทุกอย่างที่ต้องการ จะเอาอะไรก็หามาให้เสมอ จนเด็กไม่รู้จักคำว่า “ไม่” การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักเกิดขึ้นในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย และถ้าพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกด้วยแล้วจะยิ่งตามใจมาก เพื่อทดแทนความบกพร่องของตนเอง เด็กเมื่อโตขึ้นจะเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง เมื่อต้องการสิ่งใดจะต้องเอาให้ได้ และถ้าเกิดผิดหวังขึ้นจะไม่สามารถยอมรับการผิดหวังได้เลย

4. การยึดหยุ่นและการไม่ยึดหยุ่น การยึดหยุ่นและการไม่ยึดหยุ่น หมายถึง การที่พ่อแม่ยอมรับหรือไม่ยอมรับเมื่อลูกจะทำอะไรผิดจากที่ตนเองคาดหวังหรือต้องการ ไปบ้าง

พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกแบบยึดหยุ่นนี้ มักจะเป็นคนมีเหตุผลและใจกว้าง เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ผิดจากที่ตนคาดหวังก็จะยอมรับและพิจารณาว่าเป็นสิ่งเสียหายหรือไม่ ถ้าไม่เสียหายก็อาจจะปล่อย แต่ถ้าเสียหายก็จะหาวิธีแก้ที่นุ่มนวล เด็กที่มาจากครอบครัวแบบนี้มักจะเป็นคนมีความสุข สบายใจ ไม่หงุดหงิด และไม่มีความรู้สึกกดดัน

พวกที่ไม่มีมีการขีดหุ่น คือ พวกที่ต้องการให้ลูกทำดีที่สุดในความเชื่อของตนเอง ตลอดเวลา หรือเป็นพวกที่รู้สึกไม่เข้าเรื่อง ชอบจัดการว่าจะให้ลูกทำอะไรแบบนี้ โดยไม่คิดว่าลูกจะรู้สึกอย่างไร หรือต้องการอะไร เด็กที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ มักจะมีความรู้สึกกดดัน อึดอัด ไม่มีความสุข อารมณ์ไม่ดี และมักอยากทำอะไรแปลก ๆ เมื่อมีโอกาส

5. การที่ผู้ใหญ่มีเหตุมีผลและการที่ผู้ใหญ่มีความเชื่อผิด ๆ การอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้จะเป็นผลต่อเด็กทั้งด้านค่านิยม และด้านสุขภาพอนามัย

ครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุมีผลเป็นครอบครัวที่ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ ความเชื่อทั้งหลายก็จะมาจากการใช้เหตุผล เด็กเมื่อโตขึ้นก็จะมีเหตุผลตามไปด้วย

การที่ผู้ใหญ่มีความเชื่อผิด ๆ มักจะเป็นในครอบครัวที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงอะไรทั้งสิ้น ไม่ยอมรับว่าบางสิ่งบางอย่างที่ตนเองเชื่อนั้นอาจไม่ถูกต้อง เช่น เมื่อเวลาเด็กเล่นแล้วเกิดบาดเจ็บ ผู้ใหญ่บางคนเชื่อว่าให้เอาของควา ๆ ปอกไว้ ซึ่งแบบนี้อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตเมื่อเด็กเป็นบาดทะยักขึ้นมา หรือเมื่อเด็กปวดท้องอาจเอาพวกของสด ๆ เช่น เนื้อสัตว์ ทาปไว้ที่ท้องแทนที่จะรีบพาไปหาหมอจนอาจทำให้เด็กเสียชีวิตได้เช่นกัน เพราะการปวดท้องบางอย่างต้องได้รับการผ่าตัดทันทีจึงจะปลอดภัย นอกจากเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยแล้ว ความเชื่อผิด ๆ ทั้งหลายก็จะถ่ายทอดไปยังเด็ก เด็กก็จะเป็นคนที่มีความเชื่อที่ผิด มีค่านิยมบางอย่างไม่ดี และจะมีผลทำให้เด็กเข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ได้

6. การให้ความยุติธรรมและการไม่ให้ความยุติธรรม การให้ความยุติธรรมหรือการไม่ให้ความยุติธรรมนี้ ส่วนมากในระหว่างพี่น้องของเด็กเอง หรืออาศัยร่วมบ้านถ้าเด็กไม่มีพ่อแม่

พ่อแม่ที่ให้ความยุติธรรมในระหว่างลูกทั้งหมด มักจะมีเวลาให้ลูก มีการอบรมเลี้ยงดูอย่างรอบคอบทั่วถึง เมื่อเด็กเกิดทะเลาะวิวาทก็ตัดสินด้วยความยุติธรรม เด็กในครอบครัวแบบนี้มักจะอบอุ่น มีความรักใคร่ช่วยเหลือกันระหว่างพี่น้อง

เด็กในครอบครัวที่ไม่ได้รับความยุติธรรมมักจะมีอาการอิจฉากัน ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เด็กจะไม่มีความสุข มีความระแวงและมักไม่เชื่อถือผู้ใหญ่

7. การที่พ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีและไม่ดี ตัวอย่างในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กอาจจะเอาอย่าง

พ่อแม่ที่เป็นตัวอย่างที่ดี มักจะพยายามปรับปรุงตนเองให้ประพฤติถูกต้องตามที่ตนต้องการให้ลูกเป็น เช่น สอนเด็กให้พูดจาสุภาพ ตนเองก็พูดสุภาพอยู่เสมอ อย่างน้อยเวลาที่อยู่ต่อหน้าเด็ก เด็กจะมีความศรัทธา และทำตามทีละน้อย ๆ โดยไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ

ส่วนพ่อแม่บางคนมักจะสอนเด็กไม่ให้ทำโน่นทำนี่ แต่ตนเองประพฤติอยู่เสมอ เช่น สอนไม่ให้เด็กพูดปด แต่ตนเองมักจะทำเช่นมีคนโทรศัพท์มาหาไม่ยอมรับสายก็สั่งลูกให้ตอบว่าแม่ไม่อยู่ หรือสอนเด็กให้พูดจาไพเราะ แต่ตนเองด่าลูกข้างเป็นประจำ พ่อแม่แบบนี้มักจะสอนลูกไม่ได้ผล เพราะเด็กจะเห็นว่าถ้าสิ่งนั้นดีจริงแล้วทำไมพ่อแม่ไม่ทำ

8. การที่พ่อแม่รู้จักระงับอารมณ์ และพ่อแม่ที่ชอบระบายอารมณ์ การที่พ่อแม่มีปัญหาส่วนตัวที่ทำให้เกิดอารมณ์แล้วสามารถระงับอารมณ์ตนเองหรือไม่ จะมีผลต่อเด็กทั้งในด้านอารมณ์และทัศนคติ

พ่อแม่ที่รู้จักระงับอารมณ์เมื่อเวลาอยู่กับลูก จะทำให้เด็กไม่เกิดความกระทบกระเทือนตามพ่อแม่ และเด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับการสะกดกลั่นความรู้สึกของตนเองเมื่อโตขึ้น ความรู้สึกที่มีต่อพ่อแม่ก็จะเต็มไปด้วยความเข้าใจและเห็นใจ เด็กจะพยายามกระทำตามที่พ่อแม่ต้องการ

พ่อแม่บางคนชอบระบายอารมณ์กับลูก เช่น พ่อแม่ที่หย่าร้างหรือแตกแยกฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด อาจนำความไม่ดีของอีกฝ่ายหนึ่งมาพูดให้ลูกฟัง และบางครั้งเมื่อเกิดอารมณ์ก็จะพาลว่า ลูกไม่ดีเหมือนฝ่ายตรงข้าม มีอีกจำพวกหนึ่งที่มีกมองคนในแง่ร้ายและเมื่อเกิดความไม่พอใจอะไรก็ตามก็จะระบายความรู้สึกเหล่านั้นมายังลูก ไม่อบอุ่นระวางไม่นับถือพ่อแม่ มีความรู้สึกไม่ดีต่อผู้อื่นตามไปด้วย และมักมีความรู้สึกถูกกดขี่มาก

ค. สภาพเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจมีผลต่อพฤติกรรมเด็กโดยทางอ้อมเป็นส่วนมาก เพราะการที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดีไม่จำเป็นว่าเด็กจะเป็นคนดีเสมอไป ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนที่สำคัญมากกว่า ผลของสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่มีพฤติกรรมของเด็ก อาจกล่าวได้ดังนี้

1. ครอบครัวที่ฐานะร่ำรวย เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีอันจะกินมักจะตามใจลูกมาก เห็นผู้อื่นบางคนด้อยกว่าตัว ไม่เห็นคุณค่าของเงิน ในส่วนนี้อาจเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้สึกกดดันและมองโลกในแง่ดี ในส่วนไม่ดีอาจเป็นผู้ที่มีความรู้สึก กดดันและมองโลกในแง่ไม่ดี แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูด้วย ถ้าพ่อแม่ให้ความอบอุ่นเต็มที่ให้การ อบรมดูแลถูกต้องไม่ตามใจเด็กจนเกินไปแล้ว เด็กมักจะไต่เปรียบ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า แต่ถ้าพ่อแม่ไม่เอาใจใส่ดูแลปล่อยให้เด็กเอาแต่ใจตัวก็จะเป็นผลเสียอย่างมาก ทำให้เด็กเป็นคนดูถูกคน เอาแต่ใจตัว อารมณ์แปรปรวน ไม่มีเหตุผลและอาจถึงกับเข้ากับใครไม่ได้เลย ครอบครัวที่ร่ำรวยแบบนี้มีแนวโน้มส่วนมาก พ่อแม่มักจะละเลยที่จะสอนให้เด็กรู้จักโลกแห่งความเป็นจริง และมักจะเอาใจเด็กในทางที่ผิดด้วย

2. ครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง การที่พูดถึงฐานะปานกลางนั้น หมายความว่าคนที่พอมีพอใช้ ส่วนความรู้สึกของผู้ที่อยู่ในครอบครัวมักจะขึ้นอยู่กับความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีหรือไม่โดยปกติการใช้จ่ายมักจะไม่ขาดแคลน แต่ต้องระวังการใช้จ่ายพอสมควร ผู้ที่พอใจในความเป็นอยู่ของตนเองมักจะมีครอบครัวที่อบอุ่น ไม่มีความรู้สึกกดดัน การใช้ชีวิตง่าย ๆ ทำให้เด็กไม่มีการฟุ้งเฟ้อ รู้จักคำว่า “พอ” และถ้ามีการอบรมดี เด็กมักจะเป็นคนมีเหตุมีผล เข้าใจชีวิต มีความสุขและมักจะเป็นผู้ที่เข้ากับคนได้ทุกระดับ ในทางตรงกันข้ามถ้าพ่อแม่รู้สึกว่าคุณเองอยากได้นอนอยากได้นี้ ให้เหมือนผู้ที่ร่ำรวยกว่าอยู่เสมอแล้ว ครอบครัวมักจะมีการขัดแย้ง มีความรู้สึกไม่สบายใจกันทุก ๆ ฝ่าย เด็กจะขาดความอบอุ่น และการที่ครอบครัวมีการขัดแย้งมาก การอบรมเลี้ยงดูมักจะถูกละเลยไปด้วย เด็กก็มักจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากตามไปด้วย

3. ครอบครัวที่มีฐานะยากจน ความรู้สึกของพ่อแม่มีส่วนสำคัญมากต่อพฤติกรรมของเด็ก การมีฐานะยากจนแต่ถ้าพ่อแม่มีความขยันหมั่นเพียร พอใจในความเป็นอยู่ มีความหวังจากความพยายามของตนเอง ก็จะเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในพ่อแม่ของตนเอง มีความมานะอดทน และสามารถจะยืนหยัดอยู่ได้โดยไม่อายใคร และในทางตรงกันข้ามถ้าพ่อแม่เห็นว่าการมีฐานะยากจนนี้เป็นการด้อยต่ำโทษชะตา และท้อถอยแล้ว เด็กมักจะเป็นคนไม่จริงใจ รู้สึกอับอายเพื่อนฝูง และเมื่อโตขึ้นก็หวังให้ราชนาเกษแทนที่จะพยายามหาทางทำงานด้วยปัญญา และความสุจริต

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่บ้าน มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของเด็ก และพฤติกรรมของเด็กก็เป็นส่วนที่ทำให้การเรียนการสอนได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่โรงเรียนอาจช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามที่เหมาะสมถูกต้องได้บ้าง แต่ไม่อาจทำได้เต็มที่เพราะครอบครัวมีส่วนทำให้เด็กเกิดความต้องการหาความรู้ มีกำลังใจมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีความพร้อมในด้านจิตใจ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีหน้าที่ให้การศึกษาด้านอื่น ๆ อีก และถึงแม้เด็กจะไปโรงเรียนเกือบทุกวันก็ตาม เด็กก็ยังอยู่ในสิ่งแวดล้อมของครอบครัว เมื่อกลับจากโรงเรียนแล้ว อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่บ้านส่วนมากอยู่ที่ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูประกอบกัน ส่วนสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องโดยทางอ้อมเท่านั้น

วิจิตร ศรีสอาน และคณะ (2532 : 203-204) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่จะกล่าวถึงคือ การจัดการสถานที่ของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน และท้องถิ่นที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งจะกล่าวเพียงคร่าว ๆ เท่านั้น ส่วนรายละเอียดจะปรากฏในหน่วยต่อไป

ก. การจัดการสถานที่ของโรงเรียน อาคารสถานที่ของโรงเรียนมีส่วนสำคัญต่อ

การเรียนการสอน นอกจากการถืออำนาจที่จะให้ครูได้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เต็มที่แล้ว ยังเกี่ยวข้องกับเด็ก คือถ้าอาคารสถานที่ของโรงเรียนทรุดโทรม คับแคบ เด็กอาจเกิดความรู้สึกอึดอัดจนในที่สุดไม่อยากมาโรงเรียน หรือถ้าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ถูกสุขลักษณะก็อาจทำให้เด็กมีสุขภาพไม่ดีขึ้นอาจถึงกับเป็นอุปสรรคต่อการเรียน โรงเรียนจะต้องมีอาคารสถานที่ที่ให้ความสะดวกและพอเพียงกับจำนวนนักเรียน มีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี มีการตกแต่งให้สวยงามน่าดู และมีการรักษาความสะอาดอย่างทั่วถึง

ข. บุคลากรในโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลากรในโรงเรียน ถ้าความสัมพันธ์ของบุคลากรในโรงเรียนดี ครูก็จะมีความเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกสบายใจ ผู้บริหารมีบทบาทมากในการวางนโยบาย และกำหนดระเบียบต่าง ๆ ในโรงเรียน ด้านนโยบายและระเบียบต่าง ๆ ไม่ยืดหยุ่นและเข้มงวดเกินไป บรรยากาศในโรงเรียนก็จะห่างเหินหวาดกลัว และเต็มไปด้วยความระแวงซึ่งกันและกัน ผู้บริหารต้องมีใจกว้างขวางยอมรับในความคิดของครูและนักเรียน โดยสามารถเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือระเบียบที่ไม่เหมาะสมได้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อบุคลากรทุกระดับในโรงเรียน ใช้การปกครองแบบประชาธิปไตย และเอาใจใส่ต่อกิจการในโรงเรียนทุก ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ เมื่อบุคลากรในโรงเรียนสามารถเข้ากันได้ดี การเรียนการสอนก็จะดำเนินไปได้ดีเช่นกัน

ค. ท้องถิ่นที่ตั้งของโรงเรียน เด็กส่วนมากในโรงเรียนจะอาศัยอยู่ในบริเวณไม่ห่างไกลจากโรงเรียนมากนัก ถ้าโรงเรียนอยู่ในชุมชนแบบใด เด็กในโรงเรียนส่วนมากจะมาจากชุมชนแบบนั้น เด็กจะมีเพื่อนจำนวนมากมาจากแหล่งเดียวกัน พฤติกรรมของกลุ่มจะออกมาแบบที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเด็กในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

สภาพแวดล้อมของโรงเรียนอาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน เช่น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับทางรถไฟ หรือเรือ รบกวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ หรือโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ความเจริญ การคมนาคมไม่สะดวก เด็กนักเรียนมักจะมาสายหรือขาดเรียนบ่อย ๆ เมื่อเกิดเหตุขัดข้องเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ ส่วนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในที่ไปมาสะดวก แต่ไม่จอแจก็จะทำให้มีอุปสรรคในการเรียนการสอนน้อยกว่า

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2532 : 205 – 207) ได้กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมในชุมชน ดังนี้
สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน อาจกล่าวถึงเป็น 2 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมของชุมชนและสื่อมวลชน

ก. สภาพแวดล้อมของชุมชน เด็กที่มาจากชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมต่างกันมักจะมี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพต่างกัน โดยทั่วไปแล้วเราอาจแบ่งชุมชนออกได้เป็นสองลักษณะกว้าง ๆ คือ ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

ความแตกต่างระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท จะเห็นได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นด้านจำนวนประชากร เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยม ตลอดจนทัศนคติ ลักษณะของชุมชนทั้งสองแบบจะเป็นตัวแปรทำให้การเรียนรู้และบุคลิกภาพของเด็กแตกต่างกันเป็นอย่างมาก

โดยทั่วไปชุมชนชนบทมีโครงสร้างของชุมชนอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน วิถีชีวิตประจำวันของชาวชนบทผูกพันกับวัฒนธรรม ความเชื่อ และแนวคิดเก่า ๆ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การติดต่อระหว่างสมาชิกของชุมชนเป็นไปในลักษณะตัวต่อตัวหรือติดต่อกันโดยตรง จากลักษณะนี้ประกอบกับระบบการสื่อสารที่ไม่แพร่หลายนักทำให้ชุมชนชนบทมีความเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ช้ามาก และสมาชิกของชุมชนไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากเท่าไร ซึ่งอาจเรียกชาวชนบทว่าเป็นนักอนุรักษ์นิยมก็ได้

สำหรับชุมชนเมืองมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างชุมชนกันมาก แนวคิด ค่านิยม และทัศนคติมักจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และอย่างไม่หยุดยั้ง

ความแตกต่างของชุมชนสองแบบนี้ทำให้เด็กในชนบทมักจะได้รับ การอบรมจากพ่อแม่ เครือญาติ ทำให้มีความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ บุคลิกภาพมักจะอ่อนโยน สุภาพ และมีความเป็นผู้ตาม ส่วนเด็กในชุมชนเมืองซึ่งวิถีชีวิตของเขาต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสื่อมวลชนจะมีบทบาทต่อเด็กมาก ทำให้พวกเขาปรับเอาแนวคิดและวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้าไปอย่างเต็มที่ในขณะที่ความสัมพันธระหว่างครอบครัวก็ไม่ใกล้ชิดกันเท่าชุมชนชนบท อิทธิพลของสื่อมวลชนจึงมีมากกว่า ดังนั้นการรับเอาวัฒนธรรมและความเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว แรงผลักดันอันนี้ทำให้เด็กในเมืองเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้เด็กพวกนี้มีลักษณะของความเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม และมีความคิดเห็นที่ไม่ติดอยู่กับที่หรือติดอยู่กับของเก่า และเชื่อในเหตุในผลมากกว่าที่จะคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่น

เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกันทำให้การเรียนรู้ของเด็กต่างกันไปด้วย เด็กในเมืองมักจะมีความรู้รอบตัวและความมีนิสัยใฝ่รู้มากกว่าเด็กในชนบท การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่ ครูอาจารย์ ตลอดจนอุปกรณ์การศึกษาต่าง ๆ โรงเรียนในเมืองก็มักจะมีได้เปรียบพร้อมกว่าโรงเรียนในชนบท ทำให้เด็กในเมืองได้เปรียบกว่าเด็กในชนบทในด้านการเรียนอีกด้วย

ความแตกต่างระหว่างเด็กในเมืองและเด็กในชนบทยังมีอีกมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าชุมชนเมืองและชุมชนชนบทนั้น ๆ จะมีความแตกต่างกันในแง่ใดอีกนอกเหนือจากที่กล่าวมาโดยสรุปข้างต้นแล้ว

ข. สื่อมวลชน หมายถึง เครื่องมือในการสื่อความหมาย ที่ใช้และเข้าใจได้ในชุมชน ซึ่ง อาจจะอยู่ในรูปต่าง ๆ ตั้งแต่ชนิดที่ใช้เสียง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ และที่ไม่ใช้เสียง เช่น การใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สื่อมวลชนมีหน้าที่นำเสนอข่าว ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ให้ความบันเทิง ส่งเสริมการศึกษา และการโฆษณา สิ่งที่ส่งผ่านในสื่อมวลชนนี้ชุมชนอาจเป็นผู้สร้างขึ้นเอง หรือชุมชนอาจรับเอามาจากชุมชนอื่น

สื่อมวลชนเป็นสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างหนึ่งที่สมาชิกในชุมชนสามารถเป็นผู้ให้และผู้รับ ในส่วนของผู้เรียนผู้ซึ่งยังเป็นผู้เยาว์นั้นมักจะเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ ดังนั้นเด็กจึงได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ อิทธิพลในส่วนนี้จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือไม่เพียงไรขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้ให้ส่งผ่านสื่อมวลชนว่า เหมาะสมหรือมีประโยชน์เพียงใด ข้อมูลบางอย่างสื่อมวลชนอาจเป็นอันตรายต่อเด็กในด้านความเชื่อหรือบางอย่างอาจเป็นอันตรายถึงชีวิต เช่น การโฆษณาขายยา ที่บรรยายสรรพคุณของยาไว้เป็นอย่างดี ทำให้คนในชุมชนหาซื้อยา รับประทานเอง จนทำให้คือยาหรือบางรายอาจถึงกับเสียชีวิต เป็นต้น

การแพร่ภาพของสื่อมวลชนก็อาจเป็นผลร้ายกับเด็ก เช่น ภาพการฆ่าฟันกันที่น่า สยดสยอง รุนแรง ถ้าเด็กพบเห็นบ่อย ๆ จะเกิดเป็นความเคยชิน จนตนเองอาจกระทำได้ดังที่พบในปัญหาของเด็กวัยรุ่น หรือการเผยแพร่เกี่ยวกับเพศศึกษาที่มักจะออกมาในรูปของการลามกอนาจาร จนทำให้เด็กไม่สามารถแยกแยะออกมาได้ว่าสิ่งใดคือเพศศึกษา และสิ่งใดคือการลามกอนาจาร

การหลอกล่อเด็กเพื่อไม่ให้ประพฤติผิด เช่น บอกว่าจะถูกตำรวจจับ หรือถูกขมบาลจับตัวไปนั้น ทำให้เด็กเกิดความเชื่อที่ผิด หรือถ้าเด็กพบว่าถูกหลอกล่อก็จะเคยชิน และกล้ากระทำในสิ่งไม่ดีต่อไป

จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อรูปแบบของพฤติกรรม และทัศนคติของเด็กไม่ใช่น้อย ซึ่งทั้งพฤติกรรมและทัศนคติจะมีผลไปยังการเรียนการสอนโดยตรง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการเป็นผู้ให้สิ่งต่าง ๆ โดยผ่านสื่อมวลชนไปยังเด็กก็ควรพิจารณาและกลั่นกรองข้อมูลต่าง ๆ ให้ดีกว่าจะเป็นอันตรายต่อเด็กหรือไม่ โรงเรียนก็ควรให้คำแนะนำตลอดจนสอนให้เด็กรู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาข้อมูลที่ผ่านมาจากสื่อมวลชนว่าเป็นจริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงแค่การบันเทิงอย่างเดียว

สรุป

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า มีปัจจัยหลายอย่างมาเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ตัวผู้เรียน ครูผู้สอน สถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน อาจมีผลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ครูควรเข้าใจปัญหาต่างๆ และเป็นผู้นำใน

ห้องเรียนที่ดี เพื่อให้เกิดปัญหาน้อยลง และการปกครองชั้นของครูควรใช้การชี้แนะควบคู่ไปกับการเสริมแรง แต่อย่างไรก็ตามครูก็ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการและลักษณะของสมาชิกในกลุ่มเสมอและผลที่ตามมา คือ สมาชิกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532 : 22) ได้ศึกษาองค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในด้านสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน จากการทดสอบนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน ปรากฏว่า นักเรียนในเขตกรุงเทพฯ ทำคะแนนได้ดีที่สุด ส่วนภาคที่ทำคะแนนได้ในระดับต่ำ ได้แก่ ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณาถึงประเภทโรงเรียน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทำคะแนนได้ดีกว่านักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และเมื่อพิจารณาถึงเขตอำเภอที่ตั้ง นักเรียนจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง สามารถทำคะแนนได้ดีกว่านักเรียนจากโรงเรียนที่อยู่อำเภออื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาภาษาไทยกับคณิตศาสตร์ จากข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในระดับสูงเป็นตัวแปรเกี่ยวกับโรงเรียน ครูประจำชั้นและภูมิหลังทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน ความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อความสามารถทางวิชาการของเด็กในชั้น ตลอดจนถ้าที่ของนักเรียนที่มีต่อการเรียน วุฒิทางครูสูงสุดของครูประจำชั้น ผลการเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียน และภาษาที่นักเรียนใช้พูดกันที่บ้าน จากผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กมีครูประจำชั้นที่คิดว่าความสามารถทางวิชาการของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางหรือต่ำ ประกอบอาชีพครูเป็นเวลาไม่นาน มีวุฒิทางครูไม่สูงนัก ต้องสอนหลายคาบใน 1 สัปดาห์ ได้รับการอบรมเพิ่มเติมหลายครั้ง คิดว่านักเรียนให้ความสนใจต่อการเรียนในระดับปานกลางหรือระดับต่ำ

พิศเพลิน เขียวหวาน (2521 : 25) ได้ศึกษาองค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 โดยใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลในวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทยเป็นตัวเกณฑ์ และองค์ประกอบด้านนักเรียน ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้าน โรงเรียนเป็นตัวพยากรณ์ พบว่า องค์ประกอบด้านนักเรียน ซึ่งได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิม อายุ และสุขภาพ หรือน้ำหนักของนักเรียนนั้นร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ร้อยละ 24 ส่วนองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ รายได้ของครอบครัว ถิ่นที่ตั้งของบ้าน การพูดภาษาไทยกลางที่บ้าน และพึงวิทย์นั้น ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสังคมไทยทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลายได้เพียงร้อยละ 9 ส่วนองค์ประกอบด้านโรงเรียนซึ่งได้แก่ ความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน จำนวนคาบที่สอนของครูใน 1 สัปดาห์ พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน 1 คน วุฒิของครูและอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน นั้นร่วมอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน คือ พื้นฐานความรู้เดิม รองลงมาได้แก่ ความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน พื้นที่ของห้องเรียนต่อนักเรียน 1 คน การพูดภาษาไทยกลางที่บ้าน จำนวนคาบที่สอนของครูใน 1 สัปดาห์ สถิติการขาดเรียน วุฒิของครู อายุของนักเรียน

อรนันท์ บุญประสิทธิ์ (2521 : 30) ศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ความคิดเห็นของครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาดังนี้ พฤติกรรมด้านการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพอนามัย การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดทุกชนิด มีความสำคัญมากที่สุดของ นักเรียน พฤติกรรมด้านการเรียน การตั้งใจเรียนและทำงานอย่างสม่ำเสมอมีความสำคัญมากต่อนักเรียนเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ความสามารถในการสรุปและจับใจความสำคัญในเนื้อหาวิชาได้อย่างถูกต้อง พฤติกรรมด้านการปฏิบัติตนเพื่อตนเอง การซื้อตรงต่อตนเอง มีความสำคัญมากที่สุด พฤติกรรมด้านการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น การมีความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคลผู้มีพระคุณทั้งหลายมีความสำคัญมากที่สุด พฤติกรรมด้านการเมือง การปกครอง ศาสนา ระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรมไทย การตระหนักถึงความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันที่รวมจิตใจของประชาชน มีความสำคัญมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 ทั้งหมด ดังนี้

นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1	24	คน
นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 2	26	คน
รวม	50	คน

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม

3.2.2 วิธีการดำเนินการดำเนินงานสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิจัยและกำหนดประเด็นขอบเขตของแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม โดยแบบสอบถามที่จัดทำแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สาขาวิชา คะแนนเฉลี่ยสะสม อาชีพของผู้ปกครอง ฯลฯ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด
ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยมีปัจจัยด้านต่าง ๆ คือ
  1. ตัวเรียน
  2. กลุ่มเพื่อน
  3. ครูผู้สอน
  4. สื่อการสอน

5. หลักสูตรการเรียนการสอน
6. เศรษฐกิจ การเงิน
7. สังคม และสิ่งแวดล้อม

3. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและนำมาปรับปรุงแก้ไข

(แบบสอบถามนี้ดัดแปลงมาจากปัญหาพิเศษเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 2 ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2542 ของอนุชา เลพล)

3.2.3 วิธีดำเนินการส่งแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร – การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 ผู้ทำการวิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ในเดือนธันวาคม 2545 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 50 ชุด

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ จากนั้นหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตรหาค่าร้อยละ} = \frac{X}{N} \times 100 \quad (\text{ประกอบ กรรณสูตร, 2528 : 60})$$

$$\begin{aligned} \text{กำหนดให้ } X &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \\ N &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด} \quad (\text{ประกอบ กรรณ-} \\ &\text{สูตร, 2528 : 60}) \end{aligned}$$

$$\text{สูตรหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง} \quad \bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\begin{aligned} \text{กำหนดให้ } \sum &= \text{ผลรวม} \\ f_i &= \text{ความถี่} \\ N &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด} \end{aligned}$$

สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร $\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N f_i(x_i - \bar{x})^2}{N}}$

กำหนดให้	$\sum$	=	ผลรวม
	f_i	=	ความถี่
	x_i	=	ตัวแปรที่ i ไอ
	$\bar{x}$	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	i	=	ตัวแปรที่ 1,2,3,.....
	N	=	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

4.1 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร - การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 การวิจัยแบ่งเป็นสองตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
	(N=50)	%
1. เพศ		
ชาย	25	50
หญิง	25	50
2. อายุ		
20-22	33	66
23-25	17	34
3. ท่านกำลังศึกษาอยู่		
สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 1	24	48
สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 2	26	52

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
	(N=50)	%
4. คะแนนสะสมในปัจจุบันที่ท่านกำลังศึกษาอยู่		
2.00-2.49	6	12
2.50-2.99	17	34
3.00-3.49	22	44
3.50-4.00	5	10
5. ก่อนท่านเข้ามาศึกษาในสถาบันแห่งนี้ท่านจบการศึกษาจากสถาบัน		
สถาบันราชภัฏ	7	14
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	12	24
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	27	54
อื่นๆ	4	8
6. ภูมิลำเนา		
ภาคกลาง	3	6
ภาคเหนือ	4	8
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	34	68
ภาคตะวันออก	3	6
ภาคใต้	6	12
7. สถานภาพของคนในครอบครัว		
บิดา มารดา อยู่ร่วมกัน	42	84
บิดา มารดา แยกกันอยู่	3	6
บิดาถึงแก่ชีวิต	5	10
8. บิดาประกอบอาชีพ		
เกษตรกร	33	66
รับจ้าง	7	14
รับราชการ	4	8
ค้าขาย	1	2
เสียชีวิต	5	10

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
	(N=50)	%
มารดาประกอบอาชีพ		
เกษตรกร	37	74
รับจ้าง	6	12
รับราชการ	3	6
ค้าขาย	4	8
9. ขณะที่ท่านศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมท่านได้ทำงานด้วยหรือไม่		
ไม่ทำ	45	90
ทำ	5	10
10. ในระหว่างที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ที่พักอยู่ที่ใด		
บ้าน	6	12
หอพักสถาบัน	19	38
หอพักเอกชน	20	40
บ้านเช่า	4	8
อยู่กับญาติพี่น้อง	1	2

จากตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 50 คน พบว่าเป็นเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน (ร้อยละ 50) นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20-22 ปี (ร้อยละ 66) รองลงมาคือช่วงอายุ 23-25 ปี (ร้อยละ 34) นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืชส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 52) รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 48) นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนสะสมอยู่ในระดับ 3.00-3.49 (ร้อยละ 44) รองลงมาคือ 2.50-2.99 (ร้อยละ 2.00-2.49) และ 3.50-4.00 (ร้อยละ 10) ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (ร้อยละ 54) รองลงมาคือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ร้อยละ 24) สถาบันราชภัฏ (ร้อยละ 14) และอื่น ๆ (ร้อยละ 8) ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 68) รองลงมาคือ ภาคใต้ (ร้อยละ 12) ภาคเหนือ (ร้อยละ 8) ภาคกลาง และภาคตะวันออก (ร้อยละ 6) ตามลำดับ สถานภาพของคนในครอบครัวนักศึกษา

ส่วนใหญ่บิดา มารดาอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 84) รองลงมาคือ บิดาถึงแก่ชีวิต (ร้อยละ 10) บิดา มารดาแยกกันอยู่ (ร้อยละ 6) นักศึกษาส่วนใหญ่บิดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 66) รองลงมาคือ รับจ้าง (ร้อยละ 14) เสียชีวิต (ร้อยละ 10) รับราชการ (ร้อยละ 8) ค้าขาย (ร้อยละ 2) ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่มารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 74) รองลงมาคือ รับจ้าง (ร้อยละ 12) ค้าขาย (ร้อยละ 8) รับราชการ (ร้อยละ 6) ขณะที่ศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมนักรศึกษาส่วนใหญ่เรียนอย่างเดียวไม่ได้ทำงาน (ร้อยละ 90) รองลงมาคือ เรียนไปด้วยและทำงานไปด้วย (ร้อยละ 10) นักศึกษาส่วนใหญ่พักอยู่หอพักเอกชน (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ พักอยู่ในหอพักสถาบัน (ร้อยละ 38) พักอยู่บ้าน (ร้อยละ 12) พักอยู่บ้านเช่า (ร้อยละ 8) อยู่กับญาติพี่น้อง (ร้อยละ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปัจจัยด้านตัวผู้เรียน

ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน	ทพ.1		ทพ.2	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวทางบ้าน	2.71	1.37	3.04	1.58
2. เจตคติต่อวิชาที่เรียน	3.83	0.86	3.77	1.01
3. การเลือกเรียนตามเพื่อน	3.13	1.09	2.58	1.34
4. ความรับผิดชอบในการเรียน เช่น การอ่านหนังสือ	3.79	0.82	3.69	0.99
5. การให้ความสำคัญกับเพื่อนหรือเพศตรงข้ามมากกว่าการเรียน	3.17	1.03	3.27	1.29
6. สุขภาพร่างกายของผู้เรียน	3.79	1.16	4.04	0.98
รวม	3.40	-	3.40	-

จากตารางที่ 2 เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยด้านตัวผู้เรียน พบว่า ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นเท่ากัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในหัวข้อดังนี้ เจตคติต่อวิชาที่เรียน การเลือกเรียนตามเพื่อน ความรับผิดชอบในการเรียนเช่นการอ่านหนังสือส่วนนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อดังนี้มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวทางบ้าน การให้ความสำคัญกับเพื่อนหรือเพศตรงข้ามมากกว่าการเรียน สุขภาพร่างกายของผู้เรียน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน	ทพ.1		ทพ.2	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงาน	3.58	0.76	3.81	0.83
2. การช่วยกันวางแผนการทำงานเพื่อให้บรรลุผลของกลุ่มเพื่อน	3.71	0.84	4.00	0.68
3. การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากเพื่อน	3.79	0.71	4.00	0.92
4. การยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน	3.67	0.69	4.12	0.70
5. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.71	0.73	4.35	0.68
6. การให้ความร่วมมือกันในการทำงาน	3.88	0.78	4.27	0.65
7. การเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดงความคิดเห็น	4.04	0.68	4.42	0.49
8. การมีผู้นำที่มีความรับผิดชอบอยู่ในกลุ่ม	3.88	0.78	4.15	0.60
รวม	3.78	-	4.14	-

จากตารางที่ 3 เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อดังนี้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงาน การช่วยกันวางแผนการทำงานเพื่อให้บรรลุผลของกลุ่มเพื่อน การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากเพื่อน การยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้ความร่วมมือกันในการทำงาน การเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดงความคิดเห็น การมีผู้นำที่มีความรับผิดชอบอยู่ในกลุ่ม

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบปัจจัยด้านครูผู้สอน

ปัจจัยด้านครูผู้สอน	ทพ.1		ทพ.2	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. วิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอน	4.00	0.65	4.54	0.84
2. อาจารย์ผู้สอนมักคิดราชการอื่นทำให้เรียนไม่ทัน เมื่อเร่งเนื้อหาตอนท้ายทำให้เรียนไม่เข้าใจ	3.75	0.78	3.46	1.01
3. การควบคุมชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอน	3.50	0.76	3.62	0.68
4. การวางตัวของอาจารย์ผู้สอน	3.50	0.76	3.77	1.01
5. การเปิดโอกาสในการซักถาม	3.92	0.95	3.15	1.17
6. การให้คำปรึกษานอกเวลาเรียน	3.79	0.87	4.23	0.89
7. การเตรียมการสอนของอาจารย์ผู้สอน	4.21	0.82	4.00	0.55
8. จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่อาจารย์สอน	3.67	0.99	3.77	0.97
รวม	3.79	-	3.82	-

จากตารางที่ 4 เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยด้านครูผู้สอน พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในหัวข้อดังนี้ อาจารย์ผู้สอนมักคิดราชการอื่นทำให้เรียนไม่ทันเมื่อเร่งเนื้อหาตอนท้ายทำให้เรียนไม่เข้าใจ การเปิดโอกาสในการซักถาม การเตรียมการสอนของอาจารย์ผู้สอน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อดังนี้ วิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอน การควบคุมชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอน การวางตัวของอาจารย์ผู้สอน การให้คำปรึกษานอกเวลาเรียน จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่อาจารย์สอน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบปัจจัยด้านสื่อการสอน

ปัจจัยด้านสื่อการสอน	ทพ.1		ทพ.2	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. คุณภาพของสื่อการสอน เช่น มีขนาดเล็กเกินไป ชำรุด	3.67	0.75	3.23	0.97
2. การใช้สื่อการสอนที่เป็นของจริง	3.67	0.99	4.04	0.85
3. จำนวนครั้งในการใช้สื่อการสอน	3.67	0.94	3.54	0.89
4. ความทันสมัยของสื่อการสอน	3.67	0.80	3.73	0.76
5. ความเหมาะสมของสื่อการสอนกับวัยผู้เรียน	3.67	0.75	3.73	0.86
6. จำนวนของสื่อการสอน ไม่เพียงพอกับความต้องการ ของผู้เรียนเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์	3.83	0.85	3.69	0.99
รวม	3.70	-	3.66	-

จากตารางที่ 5 เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยด้านสื่อการสอน พบว่า ปัจจัยด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 แต่เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในหัวข้อดังนี้ คุณภาพของสื่อการสอน เช่น มีขนาดเล็กเกินไปชำรุด จำนวนครั้งในการใช้สื่อการสอน จำนวนของสื่อการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียนเช่น คอมพิวเตอร์ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อดังนี้ การใช้สื่อการสอนที่เป็นของจริง ความทันสมัยของสื่อการสอน ความเหมาะสมของสื่อการสอนกับวัยผู้เรียน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอน

ปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอน	ทพ.1		ทพ.2	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ปริมาณคุณภาพหนังสือประกอบการสอนในหลักสูตร				
สูตร	3.71	0.79	3.88	0.89
2. การปรับปรุงเนื้อหาอยู่เสมอ	3.97	0.71	3.91	0.90
3. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ	4.13	0.83	4.15	0.72
4. ความพอใจในหลักสูตรของผู้บริหาร เช่นการเรียนวิชาหลักการศึกษาในปีสุดท้าย	3.71	0.84	3.62	0.88
5. ความทันสมัยของหลักสูตร	3.63	0.75	3.88	0.85
รวม	3.79	-	3.87	-

จากตารางที่ 6 เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอนพบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในหัวข้อดังนี้ ความพอใจในหลักสูตรของผู้บริหาร เช่น การเรียนวิชาหลักการศึกษาในปีสุดท้าย ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อดังนี้ ปริมาณคุณภาพของหนังสือประกอบการสอนในหลักสูตร การปรับปรุงเนื้อหาอยู่เสมอ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความทันสมัยของหลักสูตร

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเงิน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเงิน	ทพ.1		ทพ.2	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. รายได้ของบิดา-มารดา	3.33	1.03	3.88	0.97
2. การทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วย	3.08	1.15	2.91	1.13
3. ค่าใช้จ่ายในการเรียนเช่น ค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การเรียน	3.46	1.04	4.04	0.85
4. ค่าครองชีพระหว่างเรียนที่สถาบันเช่น ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัว	3.54	1.08	4.15	0.72
5. บิดา-มารดาต้องรับผิดชอบค่าเล่าเรียนของลูกหลายคน	3.33	1.18	4.04	0.65
รวม	3.35	-	3.80	-

จากตารางที่ 7 เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเงิน พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเงิน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในหัวข้อดังนี้ การทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วย ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อดังนี้ รายได้ของบิดา-มารดา ค่าใช้จ่ายในการเรียน เช่น ค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าครองชีพระหว่างเรียนที่สถาบัน เช่น ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัว บิดา-มารดาต้องรับผิดชอบค่าเล่าเรียนของลูกหลายคน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	ทพ.1		ทพ.2	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. สถานที่นั่งพักผ่อนและอ่านหนังสือนอกเหนือจากเรียนในห้อง	3.25	0.78	3.69	1.03
2. จำนวนห้องเรียนและบรรยากาศในห้องเรียนเช่นห้องดับแคบ สกปรก และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก	3.38	0.75	3.88	1.22
3. ความขัดแย้งของคนในครอบครัว	2.96	1.27	3.19	1.33
4. การยอมรับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองในหมู่เพื่อน	3.04	1.02	3.58	1.18
6. สภาพแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ คณะ เช่น เสียงรถยนต์/รถไฟวิ่งไปมา	3.29	0.79	3.62	0.88
6. การยอมรับหลักสูตรที่ตนเองเรียนของคนในครอบครัว	3.21	0.91	3.69	1.20
รวม	3.19	-	3.61	-

จากตารางที่ 8 เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 แต่เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อดังนี้ สถานที่นั่งพักผ่อนและอ่านหนังสือนอกเหนือจากเรียนในห้อง จำนวนห้องเรียนและบรรยากาศในห้องเรียนเช่น ห้องดับแคบ สกปรก และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก ความขัดแย้งของคนในครอบครัว การยอมรับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองในหมู่เพื่อน สภาพแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ คณะเช่นเสียงรถยนต์/รถไฟวิ่งไปมา การยอมรับหลักสูตรที่ตนเองเรียนของคนในครอบครัว

4.2 วิจารณ์

จากการวิจัยด้านตัวผู้เรียน พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืชชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่า สุขภาพร่างกายของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ($\bar{X}=4.04$) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับ ปรานี รามสูตร (2538 : 112-114) ที่กล่าวว่า สุขภาพร่างกาย ภูมิภาวะทางร่างกาย เช่น ความเจริญทางกล้ามเนื้อ ระบบอวัยวะ ระบบประสาท ที่ช่วยแสดง

พฤติกรรมของคนเราย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนหากภาวะทางร่างกายไม่พร้อมก็ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้ อาจจะเป็นเพราะว่า การมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ ภาวะทางร่างกายพร้อมทำให้มีความพร้อมในการเรียน การเรียนรู้ก็มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด

จากการวิจัยด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงาน ไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญ ($\bar{X}=3.85$) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งตรงข้ามกับ วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2532 : 182-183) ที่กล่าวว่าธรรมชาติการทำงานของกลุ่มห้องเรียน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปฏิสัมพันธ์ที่สมาชิกพอใจ กลุ่มและครูทำให้เกิดความร่วมมือและส่งเสริมซึ่งกันและกันถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้ แรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะเป็นไปในทางลบ อาจจะเป็นเพราะว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช อาจจะชอบทำงานคนเดียวมากกว่าการทำงานร่วมกับคนอื่น

จากการวิจัยด้านครูผู้สอน พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่า วิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอน เป็นปัจจัยที่สำคัญ ($\bar{X}=4.54$) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กัญญา วีรยวรรณ (2536 : 23-41) ที่กล่าวว่า ลักษณะของครูที่ดีที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อาจจะเป็นเพราะว่า ถ้าครูมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธีน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อผู้เรียนก็จะเกิดความสนใจในการเรียน และ สนุกกับการเรียน การรับรู้การเรียนรู้ ก็จะดีขึ้น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการวิจัยด้านสื่อการสอน พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่า การใช้สื่อการสอนที่เป็นของจริง เป็นปัจจัยที่สำคัญ ($\bar{X}=4.04$) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2532 176 : 186) ที่กล่าวว่า สื่อการสอนต้องดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนรักการเรียนด้านสื่อการสอนควรเป็นของจริงหรือใกล้เคียงกับของจริงมากที่สุดทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจจะเป็นเพราะว่า สื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการประกอบการสอนต้องเป็นสื่อที่น่าสนใจและต้องทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและที่สำคัญสื่อต้องดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนรักการเรียน ด้านสื่อการสอนที่เป็นของจริงจะเป็นที่ดึงดูดความสนใจและเร้าความสนใจ และทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการวิจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 1 และ 2 มีความคิดเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ เป็นปัจจัยที่สำคัญ ($\bar{X}=4.13$ และ 4.15) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ไชยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 4-15) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนหรือผู้บริหารหลักสูตรควรจัดหลัก

สูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มาเรียนในระดับอุดมศึกษามาจากต่างสถาบันต่างครอบครัว ซึ่งพื้นฐานการศึกษาย่อมแตกต่างกันเพราะฉะนั้นครูผู้สอนหรือผู้บริหารหลักสูตรควรจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และรู้เรื่องในการเรียนได้เร็วและสนใจในเนื้อหาวิชามากยิ่งขึ้น

จากการวิจัยด้านเศรษฐกิจ การเงิน พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่า ค่าครองชีพระหว่างเรียนที่สถาบัน เช่น ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เป็นปัจจัยที่สำคัญ ($\bar{X}=4.15$) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 917-9661) ที่กล่าวว่าที่ผู้เรียนมีปัญหาด้านการเงินพ่อแม่ต้องไปหิบบิบบคนอื่นมาให้หรือเขาต้องไปรับจ้างทำงานทำซึ่งอาจไม่มีเวลาดูหนังสือ เวลาเรียนอาจไม่เพียงพอก็ได้ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ได้

จากการวิจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยี การเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่า จำนวนห้องเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน เช่น ห้องคับแคบ สกปรกและอากาศถ่ายเทไม่สะดวก เป็นปัจจัยที่สำคัญ ($\bar{X}=3.88$) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2532 : 203-204) ที่กล่าวว่า การจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนมีส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอนนอกจากที่จะเอื้ออำนวยที่จะให้ครูประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เต็มที่แล้วยังเกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง อาจจะเป็นเพราะว่า ถ้าอาคารสถานที่ของโรงเรียนทรุดโทรม คับแคบ เด็กอาจมีความรู้สึกอึดอัดจนในที่สุดไม่ยอมมาโรงเรียนหรือถ้าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ถูกสุขลักษณะก็อาจทำให้เด็กมีสุขภาพไม่ดี จนอาจถึงกับเป็นอุปสรรคต่อการเรียน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานของนักศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 ประชากร คือ นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2545 จำนวน 50 คน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) เป็นนักศึกษาชายและหญิงจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 50 นักศึกษาส่วนมากมีอายุระหว่าง 20-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 66 นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืชชั้นปีที่ 2 มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52 นักศึกษาส่วนมากจะมีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 44 นักศึกษาส่วนมากจบการศึกษาจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54 นักศึกษาส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 68 บิดา-มารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 84 ส่วนมากบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม คิดเป็นร้อยละ 66 มารดาของนักศึกษาส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม คิดเป็นร้อยละ 74 นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานขณะที่กำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90 และนักศึกษาส่วนมากพักอยู่หอพักเอกชน คิดเป็นร้อยละ 40

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านตัวผู้เรียนพบว่า โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นเท่ากัน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านเศรษฐกิจ การเงิน โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาใน สาขาวิชาเทคโนโลยีการ เกษตร-การผลิตพืช ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษาควรแนะนำนักศึกษาในการเรียนว่าไม่ควรเลือกเรียนตามเพื่อนและต้อง มีความรับผิดชอบต่อการเรียน เช่น การอ่านหนังสือ และควรทบทวนเนื้อหาอยู่เสมอ

2. อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาควรสร้างนิสัยให้นักศึกษายอมรับความคิดเห็นของ เพื่อน เปิดโอกาสให้เพื่อนได้เสนอความคิดเห็น ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันและควร วางแผนร่วมกันในการทำงาน เพื่อให้บรรลุผล

3. อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม เมื่อเรียนในห้องและนอกห้อง อาจารย์ผู้ สอนต้องเตรียมตัวก่อนการสอน และควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนและได้ ฝึกปฏิบัติไปพร้อมๆด้วย

4. อาจารย์ควรใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และควรใช้ให้บ่อยครั้ง ที่ สำคัญสื่อการสอนควรเป็นของจริงหรือใกล้เคียงของจริงมากที่สุด และสื่อการสอนต้องเพียงพอ กับ จำนวนของผู้เรียน

5. ผู้บริหารและอาจารย์ควรมีความเข้าใจในหลักสูตร และต้องมีหนังสือประกอบการสอน ในหลักสูตรนั้น อีกอย่างควรให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจหรือความถนัด

6. เนื่องจากขณะที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่มีค่าครองชีพสูง เช่น ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัว และค่าใช้จ่ายในการเรียน เช่น ค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์ในการเรียนสูง ทางสถาบันควรลดค่าใช้จ่ายบางอย่าง เช่น ค่าเทอม และยกเว้นค่าหน่วยกิต ควรพิจารณาหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน และควรให้นักเรียนได้ยื่นอุปกรณ์บางอย่างเพื่อศึกษาและฝึกปฏิบัติได้อย่างเต็มที่

7. เนื่องจากสภาพในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนไม่เหมาะสม สถานที่พักผ่อนและอ่านหนังสือไม่เพียงพอ ทางคณะควรปลูกต้นไม้ จัดหาโต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียนหรือที่สำหรับให้นักศึกษาได้นั่งพักผ่อนและอ่านหนังสือ เพื่อทบทวนความรู้และแลกเปลี่ยนให้คำแนะนำในการเรียนให้แกกันและกัน

บรรณานุกรม

- กมล สูดประเสริฐ. 2520. “คุณภาพการศึกษา” วิทยากรย. (76) : 5
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. 2519. แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 3/2515-2519. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- กัญญา วีระวรรณ. 2536. องค์ประกอบในการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 276 น.
- เดโช สวานานนท์. 2512. ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ไชยศ เรื่องสุวรรณ. 2526. เทคโนโลยีการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 160 น.
- ประกิจ รัตนสุวรรณ. 2525. การวัดและประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ปราณี รามสูตร. 2528. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บรูพาสาส์น. 276 น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2539. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 130 น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2529. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พรณี ช. เจนจิต. 2522. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พิศเพลิน เขียวหวาน. 2521. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 168 น.
- วิจิตร ศรีสอาน. 2532. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 350 น.
- วิจิตร ศรีสอาน และคณะ. 2532. จิตวิทยาเบื้องต้นหน่วยที่ 1-10. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 360 น.
- ศิริพร ดีสุขแสง. 2529. “การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร ในภาคการศึกษาต้นปีการศึกษา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สนธยา มานะเพียร. 2541. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ ฯ : ปัญหาพิเศษปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 67 น.
- สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ. 2532. งานวิจัยเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 198 น.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. 2524. การบริหารบุคลากรภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 96 น.
- _____. 2532. จิตวิทยากับสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 185 น.
- หลักสูตรการศึกษา. 2541. หลักสูตรประจำปีการศึกษา 2541. กรุงเทพฯ ฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 324 น.
- อรนนท์ บุญประสิทธิ์. 2521. ปริญญาและอนุปริญญา. กรุงเทพฯ ฯ : แพร่วิทยา. 97 น.
- อเนก กริแสง. 2522. ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์. 103 น.
- อารมณี เพชรชื่น. 2537. เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษา ระดับประถมศึกษา. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง2ปี) ชั้นปีที่ 1 และ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชา วิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545

ผู้วิจัย นายสำเริง ล้อมกลาง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช

ภาควิชาวิศวกรรมเกษตร

คณะวิศวกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง2ปี) ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ภาควิชาวิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. แบบสอบถามมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลที่จะนำไปประกอบการวิจัย

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายสำเริง ล้อมกลาง

ผู้ทำการวิจัย

(แบบสอบถามนี้ดัดแปลงมาจากปัญหาพิเศษเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 2 ภาควิชาวิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2542 ของอนุชา เลพล)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความ

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ท่านกำลังศึกษาอยู่

( ) สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 1

( ) สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ชั้นปีที่ 2

4. คะแนนสะสมในปัจจุบันที่ท่านกำลังศึกษาอยู่.....

5. ก่อนท่านเข้ามาศึกษาในสถาบันแห่งนี้ ท่านจบการศึกษาจากสถาบัน

( ) สถาบันราชภัฏ

( ) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

( ) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. ภูมิลำเนาเดิม

( ) ภาคกลาง

( ) ภาคเหนือ

( ) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

( ) ภาคตะวันออก

( ) ภาคใต้

( ) กรุงเทพฯและเขตปริมณฑล

( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. สถานภาพของครอบครัว

( ) บิดา มารดา อยู่ร่วมกัน

( ) บิดา มารดา แยกกันอยู่

( ) บิดา ถึงแก่ชีวิต

( ) มารดา ถึงแก่ชีวิต

( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. บิดา ประกอบอาชีพ.....
 มารดา ประกอบอาชีพ.....
9. ขณะที่ท่านศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมท่านได้ทำงานด้วยหรือไม่
 ( ) ไม่ทำ
 ( ) ทำ (ระบุ).....
10. ในระหว่างที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ท่านพักอยู่ที่ใด
 ( ) บ้าน
 ( ) หอพักสถาบัน
 ( ) หอพักเอกชน
 ( ) บ้านเช่า
 ( ) อยู่กับญาติพี่น้อง
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
คำชี้แจง

- ให้ท่านอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นด้วยเพียงช่องเดียว
โดยในแต่ละข้อจะมีให้เลือก 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายความว่า เห็นด้วยกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด
4 หมายความว่า เห็นด้วยกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก
3 หมายความว่า เห็นด้วยกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
2 หมายความว่า เห็นด้วยกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อย
1 หมายความว่า เห็นด้วยกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วยในระดับ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน					
1. มีปัญหากับครอบครัวทางบ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
2. เจตคติต่อวิชาที่เรียน	.....	.....	.....	.....	.....
3. การเลือกเรียนตามเพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
4. ความรับผิดชอบในการเรียน เช่นการอ่านหนังสือ	.....	.....	.....	.....	.....
5. การให้ความสำคัญกับเพื่อน หรือเพศตรงข้ามมากกว่าการ เรียน	.....	.....	.....	.....	.....
6. สุขภาพร่างกายของผู้เรียน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยในระดับ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน					
1. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการทำงาน	.....	.....	.....	.....	.....
2. การช่วยกันวางแผนการ ทำงานเพื่อให้บรรลุผลของ กลุ่มเพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
3. การให้คำปรึกษาและช่วย เหลือซึ่งกันและกันจากเพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
4. การยอมรับความคิดเห็นของ เพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
5. ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ช่วย เหลือซึ่งกันและกัน	.....	.....	.....	.....	.....
6. การให้ความร่วมมือกันในการ ทำงาน	.....	.....	.....	.....	.....
7. การเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดง ความคิดเห็น	.....	.....	.....	.....	.....
8. การมีผู้นำที่มีความรับผิดชอบ อยู่ในกลุ่ม	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยในระดับ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านครูผู้สอน					
1. วิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอน	.....	.....	.....	.....	.....
2. อาจารย์ผู้สอนมักติติราขการอื่นทำให้เรียนไม่ทันเมื่อเร่งเนื้อหาตอนท้ายทำให้เรียนไม่เข้าใจ	.....	.....	.....	.....	.....
3. การควบคุมชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอน	.....	.....	.....	.....	.....
4. การวางตัวของอาจารย์ผู้สอน	.....	.....	.....	.....	.....
5. การเปิดโอกาสในการซักถาม	.....	.....	.....	.....	.....
6. การให้คำปรึกษานอกเวลาเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
7. การเตรียมการสอนของอาจารย์ผู้สอน	.....	.....	.....	.....	.....
8. จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่อาจารย์สอน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยในระดับ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านสื่อการสอน					
1. คุณภาพของสื่อการสอน เช่น มีขนาดเล็กเกินไป ซ้ำรูป	.....	.....	.....	.....	.....
2. การใช้สื่อการสอนที่เป็นของจริง	.....	.....	.....	.....	.....
3. จำนวนครั้งในการใช้สื่อการสอน	.....	.....	.....	.....	.....
4. ความทันสมัยของสื่อการสอน	.....	.....	.....	.....	.....
5. ความเหมาะสมของสื่อการสอนกับวัยผู้เรียน	.....	.....	.....	.....	.....
6. จำนวนของสื่อการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียนเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยในระดับ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอน					
1. ปริมาณคุณภาพของหนังสือประกอบการสอนในหลักสูตร	.....	.....	.....	.....	.....
2. การปรับปรุงเนื้อหาอยู่เสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
3. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ	.....	.....	.....	.....	.....
4. ความพอใจในหลักสูตรของผู้บริหาร เช่น การเรียนวิชาหลักการศึกษาในปีสุดท้าย	.....	.....	.....	.....	.....
5. ความทันสมัยของหลักสูตร	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยในระดับ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเงิน					
1. รายได้ของบิดา-มารดา	.....	.....	.....	.....	.....
2. การทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วย	.....	.....	.....	.....	.....
3. ค่าใช้จ่ายในการเรียนเช่น ค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
4. ค่าครองชีพระหว่างเรียนที่สถาบันเช่น ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัว	.....	.....	.....	.....	.....
5. บิดา-มารดาต้องรับผิดชอบค่าเล่าเรียนของลูกหลายคน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยในระดับ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม					
1. สถานที่นั่งพักผ่อนและอ่านหนังสือนอกเหนือจากเรียนในห้อง	.....	.....	.....	.....	.....
2. จำนวนห้องเรียนและบรรยากาศในห้องเรียนเช่น ห้องคับแคบ สกปรก และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก	.....	.....	.....	.....	.....
3. ความขัดแย้งของคนในครอบครัว	.....	.....	.....	.....	.....
4. การยอมรับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองในหมู่เพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
5. สภาพแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ คณะ เช่น เสียงรถยนต์/รถไฟวิ่งไปมา	.....	.....	.....	.....	.....
6. การยอมรับหลักสูตรที่ตนเองเรียนของคนในครอบครัว	.....	.....	.....	.....	.....